Ч. 73 (14.905). Львів, неділя 3. квітня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Анґльо-італійське порозуміння в насвітленні анґл. щоденника.

Як твердить „Дейлі Експрес", англьо-італійське порозуміння, що його мабуть заключать у Римі до 10-х днів, буде складатися з 8-ох точок, а саме:

1) На Середземному Морі обі держави взаїмно визнають свої інтереси — італійські як життєві, британські як необхідні. Кожного року в січні оба уряди обміняються плянами оборони, зберігаючи свободу фортифікації поодиноких областей.

2) На випадок зміни устрою Палестини Англія забезпечить там італійські інтереси.

3) Через Суеський канал мають усі кораблі право перепливу як підчас миру так і підчас війни.

4) Італія обіцює не мішатися до країв положених на східному березі Червоного Моря, визнаючи південну Арабію британською областю впливів.

5) Італія зобовязується не спиннювати переплиsу вод з Озера Тана, необхідних для наводнення суданських плянтацій бавовни.

5) Між Абісинією та сусідніми британськими кольоніями мішана англьо-італійська комісія визначить кордон, щоб уможливити порозуміння у справі торговлі між тими областями.

7) Італія не вестиме протибритійської пропаганди на землях під володінням і контролею Англії.

8) Італія потверджує зобовязання щодо інтегральности Еспанії та зобовязується забрати відтіля свої війська.

АНГЛІЯ ПОДБАЄ, ЩОБ ЛІГА НАЦІЙ ВИЗНАЛА АНЕКСІЮ АБІСИНІЇ.

У висліді порозуміння Англія переведе через Лігу Націй анексію в тому напрямі, щоби всі визнали анексію Абісинії; тоді Італія зменшить військові залоги в Лібії.

Англія підкреслила свій тісний звязок з Францією, Італія признала його.

Австрійський епископат висловився за аншлюсом

без інтервенції Ватикану.

КАРДИНАЛ ІННІЦЕР ДЕМЕНТУЄ ІНФОРМАЦІЇ АВАСА

Як подають з Берліна, кард Інніцер вислав до ґавляйтера Біркеля лист з коментарем до відозви австрійського епископату у справі аншлюсу. А саме Авас подав, що ця відозва має звязок з недавньою візитою папського нунція у мін. Рібентропа. Кард. Інніцер це заперечує, підкреслює, що заява становить спонтанний вибух патріотичних почувань у настільки важній хвилині як аншлюс.

Дальше кард. Інніцер заперечує твердження, що згадана відозва становить жест з метою: злагіднити відносини. Робити якінебудь жести у такій великій хвилині — це не годилось би з почуттям особистої гідности кард. Інніцера. Зрештою він признається, що хотів би, щоби відозва епископату становила зворотну точку в житті німецького народу та довела до повного поєднання між церквою і партією.

„Оссерваторе Романо" ствержує, що австрійський епископат оголосив відозву у справі аншлюсу, не порозумівшись наперед з Ватиканом, який зрештою і опісля не дав апробати.

Недобитки еспанської червоної армії масово втікають до Франції.

Коло 5.000 вояків з 10. червоного корпусу, розбитого на арагонському фронті, перейшло в одній добі французький кордон; є між ними трьох генералів, кільканацятьох полковників, кількадесятьох совітських старшин і т. д. Вони втікають здебільша провалом Венаск, що під цю пору важко доступний.

Кілька або й кільканацять тисяч вояків розбитої під Гуескою 43. дивізії намагається перейти провал Коль де Гаварні, кількадесять тисяч утікає долиною Аран.

Французька влада висилає еспанських утікачів до Мошону, відтіля — у глибину краю. Провали у Піринеях засипані снігом, ведуть поміж ледняки— тому втікачі перемерзлі, виголоднілі, обезсилені. Французькі самоходи кружлять здовж шляхів до еспанського кордону та забирають дітей, жінок і старців.

ЩО СТАНЕТЬСЯ З УТІКАЧАМИ?

Французький уряд мабуть не затримає еспанських утікачів, бо це загрожувалоб внутрішньо-політичними і міжнародними ускладненнями, крім того епідемічними. З огляду на те мабуть відішлють їх до Барсельони. Остаточного рішення у цій справі ще нема.

Перед наступом на Тортозу.

БОЇ ЗА ЛЕРІДУ.

Під цю пору йдуть завзяті бої за місто …льдеробрес. Є це останній етап перед наступом на Тортозу, віддалену на 36 км. Тортоза, положена над гирлом Ебра, недалеко моря, становить дуже важний вузол для сполуки між Катальонією і рештою червоної Еспанії.

На передмістях Леріди та в околиці дальше йдуть завзяті бої. Червоні боронять місто, бо воно запевнює звязок із Францією — зрештою ця оборона малонадійна, бо Леріда вже майже звідусіль окружена. Головна частина військ уже покинула місто.

Національні війська заняли Кастільйо, Бісенфад, Акунуар, Азун, Оза де Собремонте, Есусер, Сусін та інші місцевости. Ворожі наступи відбито.

Є великі сили в народі!

Львів, 2. квітня 1938.

Політичний „Імпас", в якому найшлось наше життя, українське політичне розпорошення, політична програма „нормалізаційного" періоду та своєрідний маразм, в якому потопає наше політичне життя, викликує по польській стороні враження, що взагалі ціле українське національне життя находиться у відступі, з якого треба мерщій користати для тим нагальнішого наступу. Брак належного політичного відпору на той наступ доводить ріжні Секретаріяти Порозуміння, Ромерівські „Зажевя", всякі зїзди, віча у польському „Соколі" і всіх тих, що кермують польською вулицею, до поквапного висновку, що українство це дійсно „вимираючий світ", та що український нарід — це дійсно похила верба, на яку вільно кожній козі свобідно скакати і смикати. І дійсно — скачуть і смикають, використовуючи конюнктуру, яку теж інтерпретують по свому, не бажаючи аналізувати її глибше і вдовольняючись найбільш поверховною оцінкою. Тимчасом так само, як і нинішня міжнародня конюнктура з кожним днем наближує українську проблему до менту, коли вона стане рубом у всій своїй міжнародній поважі, щоб неприємно здивувати всі примітиви, які вже ликують, що „української справи нема", так само український нарід має надалі дужі сили, які істнують та об які розібються всі наївні сподівання теоретиків „здавлення меншин нижче 25%"!

Передусім найбільшою силою української нації є її найчисленніша та найздоровіша, найкупкіша незломна верства — селянська. Український селянський масив, консервативний тим здоровим і позитивним консерватизмом, який тримає його при землі, вірі і Церкві, та поступовий у тому розумінні, що перейшов у розмірно дуже короткому часі (адже ще 100 літ нема від скасування панщини!) процес повного національного освідомлення до скристалізованої національно-політичної думки включно. Нинішне українське село нібе те саме, що було колись: але яке воно інше — своїм суспільним розмахом, глибінню свого національного „віруїя", розумінням і своїх болячок і зарадчих засобів проти них, шляхів боротьби за свої права! Очевидно, село завжди потребує прово

ду, село завжди зискує, коли є відважний і меткий провід з добрим організаційним хистом, і завжди тратить, коли через загальну політичну розгубленість воно у політичній боротьбі йде немов самопасом. Але не було ще в історії світу прецеденсу, щоб удалося такий кількаміліоновий масив не то розложити та засимілювати, а то й ослабити настільки, щоб він не грав першої ролі, як чинник сили у боротьбі народу за його права. Нужда українського села безприкладна і не видно границі, на якій вона зупиниться. Без можливости поширювати свій природний земельний варстат праці, без можливости заробляти у характері рільного робітника в парцельованому поміж кольоністів дворі, без можливости відпливу до неістнуючих у Галичині промислових осередків та на заробіткову заморську або континентальну еміграцію, — позбавлене праці навіть у своєму власному селі, де створено посади для упривілеєних одиниць з титулу їх національности чи якихось спеціяльних вислуг (громадські й волосні секретарі, листоноси), — українське селянство находиться справді в розпучливій ситуації, через яку мусить радикалізуватись, мусить підлягати впливам двох крайніх ідеольогічних течій: націоналістичної та комуністичної. І через те нинішнє село не подібне до давнішого, бо воно найбільш цікавиться всіми справами політичного дня, воно масово читає українські ґазети та книжки, орґанізується теж у тих формах, які можуть зарадити йому в його лихові: тут у першому ряді стоїть кооперативна орґанізація, як господарська самооборона.

Зорґанізувати українське село для господарської самооборони, для культурного поступу й суспільної акції дозволило повстання цілої нової, перед війною у нас неістнуючої верстви — т. зв. сільської інтеліґенції, яка рекрутується передовсім з безробітної інтеліґенції, з частинною середньою освітою, з матурами, а то й буває з дипльомами: колись модне „хлопоманство", що було получене з „хожденієм у народ", стало питанням просто фізичної екзистенції: освічені люди, які не мають доступу до державних і самоуправних посад, до цілого державного апарату, до старшинського корпусу, — сидять по селах і за д. скромний кусник хліба є його провідниками! Здорова, загартована у життєвих трудах верства, якої не може зломити ніяка нагінка! Ця верства сільської інтеліґенції поруч із цілою верствою українських приватних службовиків, які двигають на своїх раменах усю культурно-господарську працю, це теж ті нові, раніш у нас дуже кволі — сьогодні сильні, здорові, свідомі кадри національних робітників, активних, свідомих того, що вони здані виключно на власні українські сили та безупинно виставлені на супротивні хвилі, які хотілиб їх залити, знищити.

Духовенство, привязане до своєї Церкви та ерархії, яке вийшло з народу і працює серед народу, та вся світська інтеліґенція, така ще недавно слабка і нечисленна — сьогодні така численна і зріжничкована в усіх можливих ділянках знання і професії, з іменами найповажніших авторитетів у свому фаху, відроджені ряди (покищо ще рідкі) міщан, молоде українське купецтво й реміснитство, ба навіть ряди свідомих українських робітників, це дальші ті здорові сили нації, яких ніщо не всилі зломити. Можуть траплятись і навіть серед наших умовин мусять траплятись, як природне явище, карієристи, еґоїсти, асуспільні типи, які або цілком байдужі для громадської справи, або трактують її як відбивну для власної карієри. Можуть теж траплятися випадки явного відступництва і від віри батьків і своєї нації, а проте міць української інтеліґенції вже тепер така, що протиукраїнська нагінка може тільки викликати реакцію у формі призадуми над способами оборони і протинаступу.

І тому перед польською державною та навіть перед польською національною рацією (бо не утотожнюємо поняття польської держави й польського народу, як це роблять польські діячі, що себе вважають провідниками народу та всі державні цілі хотять запрягти до свого воза) стоїть: або признати факт отих сил в українському народі й тієї сили українського народу і старатися дійти з ними до злагоди, або легковажити їх і старатися робити свою протиукраїнську роботу всупереч тим силам. Сьогодні маємо до діла з отим другим явищем: явищем повного легковаження нас і наших сил.

Як довго це явище триватиме — невідомо. Але для нас воно може і мусить мати тільки одну мову: так само рахуватись, як з реальною дійсністю, з фактом, що нас „не добачують", не шанують і з нами не бажають собі якоїнебудь злагоди, маючи супроти нас тільки одну вимогу — повної капітуляції з усіх наших національних амбіцій, включно до амбіції орґанізуватись у власних окремішних культурно-господарських клітинах! І виводити з цього факту єдино льогічні висновки: орґанізуватись по свому, в такому єдиному, сконсолідованому дужому фронті, якого не можнаб легковажити так, як легковажать собі наші нинішні розпорошені сили.

Істнують в українському народі живі сили. Є цілі здорові верстви, є теж чимало одиниць розумних, поважних. Коли поруч із цим є явище політичного „імпасу", політичної розгублености і відступу, то це речі для будучини нації несуттєві. Не маємо найменшого сумніву, що це явище минеться, так само, як мусить розвіятись оманна надія польської сторони, що на нинішньому сумному переходовому стані будувати можна канони своєї політичної програми.

Ік.

Чи Ліга Націй істнує?

(Від нашого кореспондента.)

Женева, 28. березня 1938.

Відповісти на це питання зовсім не так легко, як це може комусь видаватися. Роскішні палати Ліги Націй та Інтернаціонального Бюра Праці не тільки призначені для вжитку цих установ, але їх ще і прикрашують і викінчують зверха і всередині. Вони повні, як і раніше, мужеських і жіночих урядових сил, з яких остання таракхавка при писальній машинці на постійній посаді, дістає щонайменше 700 франків, а секційний шеф дістає астрономічну квоту до 7.000 фр. на місяць. Всі вони щось роблять, а деякі навіть жалуються, що вони перетяжені працею, і дістають довгі відпустки поза звичайними феріями... А разом в тим деякі женевці починають думати про те, що зробити з цими величніми будовами, коли прийде рішення, що Ліга Націй не істнує, себто, коли її оставні прихильники між великими державами прийдуть до сумного переконання, що краще видавати гроші на модерні гармати і скоростріли, ніж на Лігу. Мрії женевців прямують ріжними шляхами. Деякі мріють про якийсь ґрандіозний інтернаціональний музей, деякі про не менш ґрандіозний університет, більш практичні знов думають про модерне заведення для божевільних чи захоронок для немічних дипльоматів.

Останні політичні події принесли кілька арґументів за те, що Ліга Націй таки не істнує. Не зважаючи на те, що приступ нових членів до Ліги і виступ старих членів з неї цілком точно означує дотичний реґулямін, то одно і друге відбувається часом цілком відмінним способом. Нпр. приняли СССР зовсім не так, як інші держави. А після того багато дечого в Женеві робилось не так, як раніше. Вилучити Етіопію показалось тяжче, ніж осягти виступ Італії зі складу Ліги. Тимчасом Австрія виступила незвичайно просто і швидко. До Секретаріяту прийшов лист з повідомленням про прилучення Австрії до Німеччини, отже, що вона виступає з Ліги. Барон Пфлюґль подякував, попрощався і виїхав. А достойники Ліги похитували головами і казали, чи варто було боронити так уперто самостійности Етіопії, щоб втратити „самостійну" Австрію.

Найбільш покликані до відповіди на питання, чи Ліга Націй ще істнує, булиб властиво уряди Великобританії та Франції. І вони моглиб були ще недавно дати разом відповідь на це, бо Іден та Дельбос мали більш-менш спільний погляд на цю справу. Але вже цього не можна сказати про льорда Галіфакса та Поля Бонкура, який приєднується скоріше до поглядів Літвінова на Лігу. Коли-ж між Льондоном і Парижем зайшла поважна ріжниця думок про Лігу, то треба пригадати ще погляди Чемберлена висловлені ним 24. м. м. у Палаті Громад, де він між іншим заявив: „Уряд Його Величности визнає, що в сучасних обставинах Ліга Націй не всилі виконувати всі свої функції; але це не значить, що уряд в ніякому разі не буде інтервеніювати як член Ліги, коли це буде потрібне. Я гадаю, що хід і розвиток суперечок залежали би у значній мірі від певности щодо того, що уряд рішить перевести таку акцію згідно із засадами Ліги. Бритійський уряд мав би журу, якби злучене королівство мусіло поза зобовязаннями, що виплимають з умови Ліги Націй і Льокарна, виконувати інші спеціяльні зобовязання в Европі, зокрема дотично Чехословаччини.

Отже фактично тепер Лігу, немов то припинили у виконанні її функцій. Формально вона істнує, але в дійсности вона під деяким оглядом більш, ніж не істнує, бо стоїть на перешкоді до постійного порозуміння великодержав. Ліга не може зобовязати тепер когось до якоїсь акції, але покликуючись на „засади" Ліги можна позволяти собі вільну руку в ріжних міждержавних комбінаціях.

Не бракує голосів в Англії, у Франції і в інших державах Европи, що прийде час, коли Лігу можна буде зреформувати і обєднати в ній навіть ті держави, які тепер не хочуть нічого чути про „хору жінку" над женевським озером. Але тенденції такого політичного розвитку покищо ще не позначилися. Найменшого сумніву нема, щодо того, що швидким кроком дійшла Ліга до того стану, в якім перебуває тепер, коли приняла до свого товариства московський уряд. А це значить, що оздоровити її, як і цілу Европу можна буде не раніше, ніж на місце московського уряду виступлять в Европі нації СССР як нові незалежні держави, що змінять основно політичну мапу нашого суходолу. До того часу Ліга фактично істнувати не буде, хоч це розуміється не буде перешкоджати деяким державам надуживати і далі цю інтернаціональну фікцію у своїх власних інтересах, і не зможе це перешкодити іншим державам творити собі вперто та систематично нові основи міждержавного співжиття.

М. Данько.

Що кого обурює.

Чимало можна зустрінути в житті обурливих фактів, чимало дуже сумних, а люди якось не реагують на них, ставляться до них байдуже...

Усім же відомо, наприклад, яку величезну шкоду українській молоді заподіяли українські „буржуазні націоналісти“, що попролазили до народнього комісаріяту освіти УССР, свідомо відриваючи цю молодь від російської культури, від російської мови...

А якже реагують на це на Україні, як ставляться педагоги там, як ставиться до цього сама українська молодь?!

Найобурливіше у світі...

І добре ще, що трапляються такі віддані російській культурі люди, як, наприклад київський кореспондент московської „Правди“ такий собі Т. Лільченко!.. Прізвище, як бачимо, суто українське, а не може людина мовчки пройти поруч цих обурливих фактів...

Наприклад.

У восьмій клясі 3-ої середньої української (не треба дивуватися цій назві, є на Україні чимало і російських шкіл, це, зрозуміло, відноситься до категорії відрадних фактів!) школи в м. Василькові на лекції російської мови вчителька Марія Білон (Т. Лільченко не любить жадних недосказів!) диктувала учням. Хоч директор школи і поручав учительку як одну з найращих викладачок російської мови, але Т. Лільченкові вона здалася за „буржуазно-націоналістично“ настроєну.

Подивіться самі!

Попереше вона занадто довго розпитувала учнів, чи зрозумілі для них „російські“ (о, ми добре розуміємо обурення Т. Лільченка, ввесь його сарказм, що виявився в лапках біля цього слова) слова, як наприклад „лязгают“, „стрекочут“... Подруге наголос у цієї учительки занадто вже „буржуазно-націоналістичний“ — вона наприклад, вимовляє слово „багровый“ з наголосом на першому складі замість зробити це на другому, говорить „кремлевская“ замість „кремльовская“...

Хто, хто, а Т. Лільченко байдуже поруч таких фактів пройти не може!..

Але далі ще гірше, ще обурливіше...

„Відірвана від російської культури“ українська молодь восьмої кляси Васильківської школи написала диктат „контрреволюційно“ зле: з 29 учнів два учні написали його на „добре“, три — на „середне“, а решта на „зле“ і навіть на „дуже зле“...

Бідна вчителька Марія Білон виправдувалася тим, що це випадково, що учні завжди пишуть добре... Але зрозуміло, на Т. Лільченка це не поділало. Він розуміє в чому полягає корінь лиха цього найганебнішого факту! Корінь лиха в тому, що занадто мало годин признає для лекцій російської мови в українських школах... А наслідки цього просто жахливі: 66 відсотків української молоді не встигає з російської мови, учаться на „зле“... І все це через „контрреволюційні теорійки“ всіх цих „буржуазних націоналістів“, вони вигадали, наприклад, ніби українським дітям нелегко, вивчаючи в школі свою мову, вивчати разом і російську, ніби російська мова це чужа для українських дітей...

А вчителі російської мови в українських школах на совітській Україні... та вони цілком дорівнюють васильківській учительці Марії Білон щодо своєї „буржуазної націоналістичности“. Наприклад цього року на контрольній сесії учителів у київськім педагогічнім технікумі на сто вчителів тільки один написав диктат із російської мови на „добре“, а решта написала на „зле“...

Правда, це обурює не одного тільки Т. Лільченка.

Директор Васильківської школи говорив йому цілком щиро і мабуть трохи довірочно: „Вороги народу“ привчали нас до того, що за незнання української мови нас суворо каратимуть, а російську мову вони завжди відносили до „чужоземних“ мов, тоб то трудних для українських дітей“...

Вчителі Музиченко, Василева також спішили запевнити Т. Лільченка, що в народньому комісаріяті освіти УССР istнувала досі фальшива, але тверда думка, ніби українським дітям трудно засвоювати російську мову, яку навпаки, українські діти дуже люблять...

О!, Т. Лільченко цілком знає про те, як „ворог народу“ Любченко опирався проти викладання російської мови, починаючи від другої кляси, а не тільки в старших клясах, як це було раніше! Правда, тепер російську мову викладають в українських школах на совітській Україні починаючи з другої кляси... та знову „націоналістично-буржуазна“ вигадка! Дали для російської мови у другій клясі тільки чотири годині на пять днів!..

У старших клясах українських шкіл „відірвану від російської культури“ українську молодь починають приєднувати знову до російської культури, але на думку Т. Лільченка це зроблено тільки наполовину. Справді, педагог знайомить молодь у клясі з творами Пушкіна, Лермонтова, Тургенева і потім пропонує учням прочитати дома той або інший твір російської клясичної літератури...

Учні звертаються за потрібними книжками до книгозбірень, до книгарень, а там, там знову „буржуазна націоналістичність“! Їм пропонують російських клясиків в перекладі українською мовою!.. Т. Лільченко навіть розмовляв на цю тему з самим заступником народнього комісаря освіти УССР, Ігнатенком.

Т. Лільченко незадоволений з цієї розмови. Заступник наркома погодився з тим, що при навчанні російської мови в українських школах на совітській Україні „вороги народу“ багато нашкодили, але мусів визнати, що і нові провідники замало зробили принаймні за останніх чотирьох місяців, щоб якнебудь оздоровити атмосферу в народньому комісаріяті освіти совітської України, щоб поставити роботу на цілком нові, здорові, не „буржуазно-націоналістичні“ рейки...

Ця розмова ще більше обурила Т. Лільченка...

Якже це так?! Визнаючи добросумлінно сумний факт провалу викладання російської мо-

зи в українських школах у УССР провідники народньої освіти там нічого не роблять, щоб виправити якнайскорше становище, щоб якнайскорше почати викладати цілком добре російську мову, таку потрібну для українських дітей... Який сумний факт!!

Цілком співчуваємо Т. Лільченкові... Йому, українцеві з походження, але не відірваному підступами українських „буржуазних націоналістів" від російської культури, важко дивитись на такі сумні факти, мимоволі доводиться обурюватись...

Правда, обурення це може і придатися...

Тепер-же дуже потребують на Совітській Україні всіх „енків", не відірваних від російської культури... І чому, скажіть мені, якийнебудь там Ігнатенко, що байдуже дивиться на обурливі факти, кращий на посаді заступника народнього комісара освіти УССР, ніж Т. Лільченко, який так і палає вогнем священного обурення...

Але мало ще одного обурення, Г. Лільченку!...

Ну, добре, не заздримо після Вашого цього обурення бідній вчительці 3-ої середньої української школи в м. Василькові Марії Білон! Хто його знає, де вона тепер диктуватиме?!

З цими „націоналістично-буржуазними" педагогами раду дати собі якось можна, треба зробити тільки їхній реєстр..

Ну, а ось з „націоналістично-буржуазними" дітьми що робити?...

Справді, народжуються вони по українських родинах, говорять змалечку тільки українською мовою, доводиться їм пояснювати такі російські слова, як „лязгають", „стрегочуть"... Твердити що вони люблять російську мову? Мало. Запровадити більше годин російської мови? Чи поможе? Ось наприклад, який не відірваний від російської культури був „Владимир Петрович Затонський"?... Як він обурювався ще року 1933, що і „пуповину розрізаю" поміж українською та російською культурою, що і Некрасова не викладають в українських школах, що і Пушкина там не деклямують... А де він тепер?..:

А все через істнування цієї „буржуазно-націоналістичної" української мови...

Можеб ужити чогось радикальнішого?!

Проголосити, наприклад, що нема української мови.

Правда, років 80 тому вже пробували це зробити. І якось не пощастило... А може пощастить тепер?

Справді, Т. Лільченку, подумалиб про це.
Нема української мови.
Є один вожд.
Є одна держава.
Є одна мова...
І буде все в порядку. І факти навколо будуть радісні.

Гл. Л.

Нова заборона складати дрібні ощадности.

В останніх днях діждались ми нової заборони: **збирати і складати дрібні ощадности.**

Досі бувало у нас виїмково, що деякі староства і поліційні органи забороняли вкладникам збирати між собою і збірно відпроваджувати свої дрібні ощадности до кредитових кооператив. Дотичні адміністраційні органи покликувались на виправдання своєї поведінки на те, що всякі збірки датків, хочби й на добродійні цілі, можуть відбуватись тільки на підставі дозволу адміністраційної влади. Отся інтерпретація збірки і складання дрібних ощадностей не має за собою правного уоснування, бо що инше уладжувати збірки датків на якісь цілі, хочби загально пожиточні, де жертводавець видає і витрачує зі свого маєтку якусь лепту в хосен иншої особи, а що інше є тоді, як ощадник збирає зі свого маєтку заощаджену квоту і **складає її для себе,** щоби мав потрібний засіб на свій прожиток та для безпечности й користи у відсотках складає ці дрібні і найдрібніші свої ощадности в кредитовій установі, покликаній правно до того, щоб приймати і поміщувати у себе всякі ощадности на відповідний процент.

Тому в таких випадках заінтересовані вкладники вносять відклики до судів. Окружні суди у нас все **ухиляли такі заборони збірок ощадностей органами адміністрації,** в інтересі ощадників та з правних і льогічних причин, вище піднесених.

Тут треба піднести, що в повоєнному часі всі культурні держави світа відбувають **щороку свята ощадности,** щоб поширювати пропаганду ощадности між масами населення і проголошувати, що масова ощадність народів є основою господарности й добробуту. Така пропаганда всякої і найдрібнішої ощадности відбувається щороку також і у Польській Державі і тут засновуються й розвиваються спеціяльні товариства „Ощадність", для поширювання збірної і масової дрібної ощадности. І ось таке Товариство „Ощадність" є також у поляків та у нас у Львові при Центробанку (вул. 3. Мая ч. 15) і воно виконує обовязки пропаганди ідеї ощадности від кільканацятьох років.

І так досі йшло все менш-більше у порядку та не було майже ніде перепон у чесноті збирання та складання дрібної ощадности. Аж в останніх днях чомусь стрічається у нас ділянка масової дрібної ощадности з перепонами. Зачалось воно в **Перемишлянщині,** відтак появилося в **Калущині й Теребовельщині.** Заінтересовані громадяни інтервеніювали у старостві в Теребовлі, де їм сказали, що це не заборона староства, а розпорядок міністра з жовтня 1937. року, каже що всякі збірки заборонено **з приводу збирання зимової допомоги.** Коли-ж наші громадяни сказали на те, що це не є ніякі збірки і покликалися на пояснення, подане в цій справі у „Господарсько-Кооперативному Часописі" з лютого ц. р., то староста сказав, що в розпорядку сказано виразно, що забороняється також збирати дрібні ощадности, хоч би навіть через пропаганду Товариства „Ощадність", і тому він ці збірки забороняє, хіба, що п. міністр спростує свій розпорядок.

Дивно нам те все: бо акція дрібної ощадности ведеться від кільканацяти років, розпорядок міністра мав появитися в жовтні 1937. року, а заборона старости прийшла у березні 1938 року, тоді, коли ми ведемо в цій справі більш оживлену акцію.

Не можемо вийти з дива і тому ставляємо цю справу прилюдно, щоб покликані чинники негайно її пояснили. Бо з датками на всякі цілі не можна вже витримати, — а собі самому складати — чомусь забороняють. Чиж це в порядку? Таж навіть простий нарід зачинає цим гіршитись!

Д-р Кость Левицький.

З польської преси.

„Найбільша помилка польської політики".

Не можна сказати, що у польській пресі глухо про українську справу. Майже кожного дня появляється то тут то там як не стаття то замітка про щось, що торкається українців. А все те, що польські часописи про нас пишуть, можна поділити на дві категорії. Перша — це безцеремонні напади на нас, це голоси, що відмовляють нам права на істнування, це статті, які мають переконати всіх і вся, що української справи нема. Друга категорія — це голоси нібито прихильні нам. Роблять вони таке враження тим, що стверджують, що українська справа не тільки що є в Польщі, але й належить до тих, що мають першорядну вагу. Байдуже, як вони пропонують цю проблему розвязати, чи — як це найчастіше буває — взагалі нічого у цій справі не пропонують. До цієї другої категорії треба зарахувати статтю „Кур'єра Варшавск"-го п. н. „Це питання чекає нас." Її автор п. Й. Р. торкається передусім справи назви:

„Україна. Не будемо тут продовжувати намагань ріжних кол наших земляків, щоб не називати русинів „українцями" і не дозволяти їм самим так називатися — хоча противники „української" номенклятури правильно твердять, що давніше ніколи ніякої України поза чисто географічним поняттям, таким як Волинь чи Поділля, не було, і цю назву тільки штучно приклеїли до національної формації, якій історія дала назву руської, докладніше: малоруської."

Але коли — пише автор далі — українці приняли таку назву, то поляки не мають найменшої причини боротися з цим, тимбільше, що „українці беруть назву польського походження на місце назви, яка вяже їх з іншим народом, що відграє в Україні ролю історичного конкурента Польщі." Бо:

„Знаємо, що давню руську номенклятуру зберігають у Річипосполитій ті навіть доволі численні кола, що бажали, як би тільки було можливе, якнайтіснішого звязку з Росією."

Автор уважає, що шкода зусиль на боротьбу з цією назвою, що не повинна вражати поляків, але він торкнувся цієї справи, тому що:

„Відношення багатьох кол нашої опінії до назви є малощо не яскравим символом відношення до самої справи, до української проблеми в Польщі. Багато осіб, навіть з політичних кол, поводиться так, якби української проблеми у нас взагалі не було. Дехто думає, що угода з 1935. року, яку заключив з українською Національно-Демократією (УНДО) тодішній міністр внутрішніх справ Косьцялковський, вже полагоджує справу. Здається, що таку гадку мають міродайні кола."

А тимчасом — каже п. Й. Р. — дійсність не укладається так, як цього хотіли польські посередники зперед трьох років.

„Українська сторона виконала властиво тільки одну точку угоди, а саме взяла участь у парляментарних виборах у вересні 1935 р., чого не можна уважати за якусь уступку з українського боку; на всякий випадок не може глядіти так на справу загал польського громадянства, яке, стримавшись у більшости від участи в тих виборах, може в акті голосування українців бачити тільки позитивний жест у відношенні до тогочасного уряду полк. Славка. А з другого боку участь національної меншини у виборах є нагодою до деяких користей для цієї меншини, але не актом якоїсь жертви в користь держави. А позитивне відношення українців у нашому парляменті до буджету, особливо військового (що не має, кажучи мимоходом, практичного значіння), викликало, як можна думати, радше закордонне положення, і спеціяльно протиукраїнська політика Совітів, як привязання до польської держави."

Виходить із цього, що українці у цій угоді з 1935-го року не були ніяким контрагентом, вони взагалі не мали що дати за цю угоду. Та ні! Було щось, чого можна було від українців вимагати:

„Угоду можна би всеж уважати остаточно позитивним проявом, якби вона була принайменше втихомирила всякі українські претенсії до держави. Але виступи українських парляментаристів кажуть про щось зовсім інше. Всі вони — це реєстр не тільки скарг за буцімто невиконані зобовязання польської сторони, але й нових домагань, яких угода хіба не передбачувала, як нпр. домагання територіяльної автономії. Це знак, що угода не розвязала української проблеми."

Ясно. Неясна тільки одна справа: до чого зобовязувалася в цій угоді польська сторона? Бо ж угода завжди обосторонна. Як є зобовязання тільки з одного боку, то це ніяка угода. Та п. Й. Р. взагалі не вірить, що у цій площині, тобто якоїсь угоди, можна розвязати українську проблему у Польщі.

„Бо треба зясувати собі справу засадничої постави українців. Більшість українців (думаємо про національно-активний елемент, що рішає про поставу загалу) ніколи не заспокоїться таким чи іншим компромісом. З другого боку сьогодні

положення українців на міжнародньому терені таке некорисне, що це мусить бути поважним мотивом до їх нахилу до угод у державі, в якій знаходиться середовище їх національного життя. Такі угоди вони вважатимуть завжди за вигіднішу форму перечекати це непригоже положення. Україна, як національна збірнота, не погоджується дефінітивно з державою; вона тільки чекає. І хоче чекати в найкращому положенні, положенні, що добу вичікування зробилоб найбільш продуктивною для майбутности."

Автор твердить, що поляки повинні собі це усвідомити. Та не тільки усвідомити, але й зуміти, що ця постава українців має для Польщі дуже поважне значіння. А тимчасом поляки, навіть ті, що не вірять у тривке приєднання українців у теперішніх умовинах, недоцінюють ваги цього явища, недоцінюють питомого тягару української проблеми для держави.

„Це найбільша помилка, яку робить польська політика. Уживаю саме цього висловy, бо не маю на увазі політики такої чи іншої групи або такого чи іншого уряду, тільки політику народу, який супроти проблем такої міри повинен бути сам підметом якоїсь політики, як єдність у свому складі і єдність у часі."

Вкінці п. Й. Р. стверджує, що розвязки української проблеми в Польщі не дасться виминути. Ця розвязка чекає, чекає вже двацять літ І тілько. Про те, як цю справу треба розвязати — ні слова, якщо не брати під увагу цілої низки натяків розсіяних по цілій статті.

„Стан посяданя курчисєн"...

ЯК ЗРОСТАЮТЬ У НАС ПОЛЬСЬКІ „ДОМИ ЛЮДОВЕ".

„Жице Рольнічє" подає, що „Малопольске Товажиство Рольнічє" у Львові звернуло в останньому часі бачну увагу на будову „людових домів" по селах та кольоніях Східної Галичини. У звязку з цією акцією повнише товариство зібрало дані, які доказують, що перший початок до будови „людових домів" дали „кулка рольнічє". Вони то вже перед 50-ти роками самочинно і, як пише той часопис, з власних фондів почали будувати доми. Другою організацією, що взялась за будову „людових домів", є „Товажиство Школи Людовей". Пізніше цією справою зацікавились і інші польські товариства, як нпр. громади, парохії, молочарські кооперативи і каси Стефчика.

Дальше пише той часопис, що для кращого перегляду перевело „Малопольске Товажиство Рольнічє" обчислення, кілько всіх таких „людових домів" є на землях Східної Галичини. В рахубу взяли також і непольські Народні Доми. Цей їхній рахунок виказує, що у львівському воєвідстві є 637 „людових домів" польських, 652 народніх домів українських, німецьких 13 і 7 жидівських. У тернопільському воєвідстві нараховано 344 домів польських, 372 домів українських, 1 німецький і 2 жидівські. У станиславівському воєвідстві є таких домів 163 польських, 439 українських, 13 німецьких і 5 жидівських. Під теперішню пору в будові є 342 польські доми.

Зі загального числа 1.144 польських домів належать: 176 до „кулок рольнічих", 312 до „Т. Ш. Л.", 69 до суспільних організацій, 587 до парохій, громад та кооператив.

Ці цифри дуже багатомовні і вказують наглядно на те, як у нас „курчи сен" польський стан посідання. Бож знаємо, що перед великою війною треба було у нас шукати польського „людового дому" зі свічкою в білий день, тоді, коли вже багато наших сіл, містечок та міст мало свої читальняні чи Народні Доми. А нині стан такий, що на 1.463 читальняних чи Народніх Домів українських маємо вже 1.144 домів польських. Колиж до цієї цифри додати ще 342 польські доми в будові, то дістанемо цифру 1.486 польських „людових домів" у трьох воєвідствах Сх. Галичини. Значить: польська перевага.

Та на цьому не кінець. Польські „людові доми" — це переважно великі, муровані, не рідко поверхові будівлі, тоді, коли наші читальняні чи кооперативні доми у великій більшости скромні деревляні або й глиняні сільські хати. Це тому, що будинки українських установ будує наше населення само, не діставши не тільки ніякої підмоги, але й стрічаючи мало не на кожному кроці всякого роду перепони, а доми польських установ по наших селах та містах будуються переважно з фондів усяких самоуправних та державних установ.

Так у світлі цифр і фактів виглядає у нас „курчене сен полскего стану посядания"...

——o——

Резолюції

ЩО ЇХ ПРИНЯЛИ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР" 31. III. Ц. Р.

I. ЗАСТУПНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ.

1. Загальні Збори стверджують, що праця „Сільського Господаря" в ділянці оборони прав та заступництва інтересів українських хліборобів є в сучасну пору надзвичайно важною і для нашого села необхідною. Тому Загальні Збори, признаючи дотеперішню працю провідних органів „С. Г." в цій ділянці, взивають провід „Сільського Господаря" до дальшої праці в цьому напрямі та закликають всі українські установи, що мають звязок зі селом і для нього працюють та все зорганізоване українське селянство стати в цій праці в допомогу „Сільському Господареві".

2. Загальні збори стверджують, що як земля є основою іствування сільського господарства та підставою праці і життя хлібороба, так святим правом хлібороба є право набути землю для себе і своїй дітей у своїй рідній околиці, якщо ту землю можна набути від великої приватної і публичної власности. Тому Загальні Збори стверджують повне природне й історично обосноване, що випливає з господарських конечностей, право українських селян набути землю з парцеляції великої власности та інших великих дібр у своїх рідних околицях. Це право не може бути обмежене тим що ці селяни є української народности, чи такого віроісповідання, до якого належить більшість українців. За вдержання цього права мусить стояти передовсім саме селянство, а далі і все українське громадянство.

3. Загальні Збори стверджують, що землі на яких працює Т-во „Сільський Господар" є занедбані під оглядом господарських інвестиций, позбавлені належних доріг і залізниць, внаслідок свого далекого положення упосліджені високими перевозовими тарифами на хліборобські продукти, вкорочені у правах при користуванні кредитів з державних банків на хліборобські цілі та є в усяких господарських справах у гіршому положенні від інших ділянщ краю. Тому Загальні Збори вважають, що для господарського піднесення цього терену мають бути зроблені всі заходи, що уможливилиб нормальні господарські відносини на цій землі.

4. Загальні Збори стверджують, що елементарні нещастя, які викликують часті неврожаї, нпр. як того року неврожай паші, приводить до катастрофальних змін у сільському господарстві, отже нпр. у цьому році випродаж худоби по небувало низьких цінах. Це доводить до мільйонових страт, хоч можна би цього оминути при добрих, дешевих і для селян догідних кредитах. Тому Загальні Збори вважають, що піднесення господарств цього терену догідним хліборобським кредитом з державних банків і розпроваджеліем за посередництвом української кооперації є необхідне. Дальше Загальні Збори відносяться до українських кредитових установ, щоб поза державними банками урухомлювали на господарські цілі відповідні дешеві та необтяжені за великими адміністраційними коштами кредити, які помоглиб нашому селянству перетримати місяці господарських труднощів та врятувати цим способом непомірні страти нашого сільського господарства. Українське селянство повинно мати змогу користуватись державними хліборобськими кредитами та догідним кредитом власних кредитових установ, що їх своїм грошем створило.

5. Загальні Збори стверджують, що у звітовому році мало Т-во „Сільський Господар" дуже поважні труднощі у розвитку своєї діяльности. Загальні Збори стверджують, що Т-во веде корисну для своїх членів господарську працю, що виходить на добро краю і тому повинно користуватися підтримкою міродайних чинників, а то тимбільше, що своєю працею старається піднести добробут найбідніших селян, якими є саме члени нашого Т-ва.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ.

Загальні Збори стверджують, що організаційна праця Т-ва йшла в цьому році добре та що не зважаючи на труднощі, які Т-во стрічало, праця дала добрі висліди. Збільшення дійсних членів Т-ва зі 103.365 на 126.450, себто поверх 23%, вказує, що українське селянство зрозуміло значіння Т-ва „Сільський Господар" та, що це Т-во найшло своєю корисною працею добрий відгомін по наших селах. Одначе одночасно стверджують Загальні Збори, що, хоч число зорганізованих господарств у „Сільському Господарі" зросло з 11,7% у минулому році на 14,3% усіх господарств у діловому році, то всеж таки поза організацією „Сільського Господаря" є ще сотні тисяч українських хліборобів, яких обовязком є якнайскорше вступати у ряди своєї єдиної селянської організації. Тому Загальні Збори закликають тих українських господарів і господинь, які ще не є членами Т-ва „Сільський Господар", щоби негайно зголосилися у члени кружка „Сільського Господаря" у своїй місцевости, бо під теперішню хвилю тільки обєднане українське селянство може відповідно подбати і за господарську працю і за свої права.

2. Загальні Збори стверджують, що у звітовому році зросло число жінок-членів „Сільського Господаря" з 13.565 на 19.152 або за круглo 40%, що вказує на те, що українська селянка находить у рямцях нашої організації добре поле до господарської праці. Тому Загальні Збори доручають і надальше проводові „Сільського Господаря" вести організацію наших селянок у Секціях Господинь, які виказалися доцільними осередками господарської праці українського жіноцтва. Секції Господинь дадуть теж добру основу для оборони прав наших селянок у рямцях „Сільського Господаря" на рівні з обороною прав наших селян, так, як наша селянка-господиня несе непомірний тягар праці і відповідальністю за виховання молодого хліборобського поколіиня та за висліди праці у господарстві.

3. Загальні Збори стверджують, що в цьому році організація Т-ва потерпіла велику втрату через розвязання чергової філії „Сільського Господаря" в Луцьку на Волині та 52 кружків „Сільського Господаря" в цьому повіті. Загальні Збори стверджують, що ця філія вела корисну господарську працю для піднесення культурного і господарського рівня українських селян Волині та, що мотиви для її розвязання не є господарського характеру. Загальні Збори уважають, що розвязання цієї філії з інших, а не з господарських мотивів, є кривдою для українського селянства Волині, яке всупереч виразним постановам конституції не може тепер гуртуватися у тому господарському Т-ві для господарської праці, яке само, без зовнішної помочі створило та довгі роки з великою користю вело. Тому Загальні Збори „Сільського Господаря" протестують проти розвязання філії і кружків „Сільського Господаря" в луцькому повіті та взивають все українське селянство Волині вступати безпосередньо в члени Централі „Сільського Господаря" та в цей спосіб стояти в найтіснішому звязку з Т-вом, яке ніколи не забуде про своїх братів на Волині.

4. Загальні Збори стверджують, що на Лемківщині у краківському воєвідстві, не дозволено в цьому році на оснування ні одного кружка „Сільського Господаря". Загальні Збори вважають, що недопускання нашої чисто-господарської організації з негосподарських мотивів до праці на Лемківщині є нічим не оправдане, а найменше мотивом, що „частина громадянства вороже ставиться до організації", тому, що ніхто не може вороже ставитися до даної організації, що ще в селі не працювала. Тому Загальні Збори відносяться цим шляхом до надрядних чинників, щоби не допускали на майбутнє на таке відношення до господарської організації, якої праця в інших частинах краю є такою корисною.

III. ФАХОВА І КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ПРАЦЯ.

1. Загальні Збори стверджують, що фахова праця „Сільського Господаря" поступила вперед і що вона в усіх ділянках дала добрі висліди. Загальні Збори не-

ресоняві, що ця праця буде надальше продовжуватися, та що в майбутньому дасть ще кращі висліди, як досі.

2. Загальні Збори ствердкують, що усю фахову та організаційну працю ведуть передовсім агрономи, інструкторки й інструктори та інші фахові працівники „Сільського Господаря". На них спочиває передовсім праця нашого Т-ва і вони є тими, що цю працю не тільки ведуть, але все більше і більше її розбудовують. Тому Загальні Збори висловлюють отсим признання і подяку провідним органам централі, філій та кружків, і всьому персональові централі і філій „Сільського Господаря", зокрема всім агрономам, що для цеї праці не щадили ні здоровля ні сил.

3. Загальні Збори ствердкують дальший розріст Хліборобського Вишколу Молоді, що є не тільки доброю господарською школою, але також основою розвитку нашої організації в майбутньому, бо підготовляє для неї нових свідомих членів. Тому Загальні Збори закликають всі філії і кружки „Сільського Господаря" до ще сильнішої праці в цьому напрямі, на яку не треба щадити ні труду, ні грошей.

IV. ФІНАНСОВІ СПРАВИ ТОВАРИСТВА.

1. Загальні Збори ствердкують, що Т-во зрівноважило свій біланс та веде ощадну і доцільну господарку, яка виявилася у предложеному рахунковому звідомленні та білянсі за 1937 рік.

2. Загальні Збори ствердкують, що вдержання фінансової рівноваги було можливе тільки завдяки допомозі наших кооперативних централь, а саме: Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Центросоюзу і Маслосоюзу і за цю підтримку складають їм щиру подяку.

3. Загальні Збори ствердкують, що фінанси філій і кружків в цьому році поважно зросли. Матеріяльні їх засоби з вкладок і дотацій виказують 183.675.44 зол., з чого коло 2/3 членських вкладок членів і кооператив усіх видів і ступнів. Збільшення членських вкладок філій і кружків вказує на змінення нашої організації та є дуже додатнім явищем. В цьому не враховано зовсім членських вкладок, що вплинули до централі. Загальні Збори вважають, що дальше збільшення вкладок філій та кружків буде найкращою основою для розвитку нашої організації. Знову-ж тала поважна дотація на нашу агрономічну роботу нашої кооперації вказує на щиру співпрацю цієї організації зі „Сільським Господарем", за що Загальні Збори висловлюють на цьому місці щиру подяку всім кооперативним установам, що причинилися до підтримки такої потрібної праці для нашого села.

* * *

Загальні Збори „Сільського Господаря" уповажнюють Раду Товариства належно підготовити відсвяткування 40-ліття праці Товариства, що припадає на 1939 рік. Загальні Збори рішають обєднати з цим святом 90-ліття скасування панщини, що припадає на 1938 р., але з огляду на ювилей „Просвіти" буде теж перенесене на 1939 р.

Загальні Збори Т-ва „С. Г." доручають Головній Раді, Президії і Дирекції розглянути при нагоді святкування 40-ліття праці „Сільського Господаря" можливости переведення загальної селянської збірки на будову „Дому Українського Селянина" у Львові, який був би власністю Т-ва та осередком усієї хліборобської праці краю.

Загальні Збори „С. Г." ствердкують, що організація Секцій Господинь як господарська організація не противиться організації „Союзу Українок", чого доказом є співпраця Секцій Господинь і „Союзу Українок" у терені та вважають, що треба і далі змагати до такої співпраці без обмеження дотеперішнього круга праці Секцій Господинь.

Хочби трохи почуття правди!

Українська незалежна преса завжди намагається насвітлювати дійсність так, як вона виглядає, щоб читач мав змогу правильно орієнтуватися в подіях. Для мене, як журналіста, це правило найважніше у моїй праці, незалежно від того, які воно може дати для мене наслідки.

Пишучи про зїзд ВУО в Рівному, я відмітив, що після відсунення Певного культурний рівень цієї організації помітно підвищився, і сказав це, бо цього вимагала обєктивність. Зате про орган ВУО я мовчав, бо „Волинське Слово" дуже часто залишається позаду своєї партії.

Отак, реагуючи на мою статтю в „Ділі" (ч. 43) „Нові форми життя на Волині", „Волинське Слово" (ч. 10) пересипає свій огляд преси ріжними образливими для мене „квітками" в роді „ведення розкладової акції в галицькій пресі". Ці затроєні стріли не досягають мене, бо читачі моїх дописів добре орієнтуються в подіях та мають змогу переконуватися, що моє насвітлення життя відповідає правді.

Але не можу обійти мовчанкою у „Волинському Слові" того, що вже вдаряє в самий український нарід, у саму правдиву правду життя.

„Якщо — пише „В. Сл." — воно (моє твердження про нові форми життя) знайшлося в устах автора, пояснюємо їх (?!) цілковито його ізоляцією від національно - громадського життя"... „хтось відсунув від політичної керми"... „даючи п. О. С-ському цілковиту можливість перебування в політичному безрусі"...

На жаль, таких „відсунутих" і „в безрусі" на всіх ділянках життя Волині набереться 90 відсотків українського населення Волині: 6 просвітян, кооператорів, церковників, агрономів і звичайних собі інтеліґентів, міщан, робітників та селян. Згадувати про цю сторінку життя в такій формі, як це робить „Волинське Слово", дуже подібне до глузування зі свого народу, до реготу над свіжими могилами українського культурного, господарського, церковного, політичного й товариського життя, в якому ще недавно брав участь і сам автор замітки; подібне до глузування над самим собою.

Колиб такого чину допускались чужі люди, булоб це зрозуміле. Але годі це зрозуміти, коли це роблять свої-ж українці.

А про нові форми життя говорить хочби те, що діється по ріжних парохіях, що сталося з афішою про поминки Шевченка в Луцьку, з летючкою ВУО, книжкою Богосл. Секції Т-ва ім. Петра Могили і т. д. Зрештою і саме „Вол. Слово" це вже відчуло. То пощо-ж замазувати цю правду життя, коли її всі бачать і ніхто не скриває?

Про методи, якими послуговується „Вол. Слово" в полеміці, свідчить ще й такий факт. Не так давно натякало воно, що співробітник „Діла" п. Гром. це я. А в ч. 10. знову каже, що співробітник „Н. Ч." п. Хорольський — теж я. В дійсності-ж п. Гром., дописувач „Діла" з Варшави, більш ніж два рази молодший від мене, а п. Хорольського п. О. К. міг би знайти недалеко від себе.

Ось такто виглядає „правда" „Вол. Слова".

О. С-ський

За реформу народнього шкільництва.

Дня 26-го березня ц. р. у салі Торг.-Пром. Палати виголосив проф. А. Добровольський виклад, в якім виступив із домаганням реформи народнього шкільництва. Відчит, виголошений із запалом і повний переконливих арґументів, дає притоку до глибшої застанови.

Проф. А. Добровольський виступає з пляном десятилітньої народньої (загальної) школи з дошкіллям та в останніх роках навчання з інтернатом для вбогих учнів. Необхідність такої реформи випливає з педагогічно-психольогічних оглядів та лежить в інтересі всього громадянства.

Освіта є сьогодні, по думці проф. А. Добровольського, привілеєм нечисленної касти громадянства. Освіту, яку повинен мати кожний громадянин, набуває ледви яких 10% громадян, тоді як 90% громадян лишається без освіти. В той спосіб творяться у громадянстві дві катеґорії чи касти — інтеліґентів і неінтеліґентів, між якими є і мусить бути пропасть. В інтересі демократії і самих громадян є усунути таку кастовість освіти та піднести інтелектуальний рівень низів до рівня сьогоднішнього інтеліґента. В той спосіб можна буде принаймні частинно злагіднити клясову ненависть, яка у значній мірі саме є наслідком такої кастовости освіти, при чому громадянство, що привикло до критично-абстрактного думання, не піде за крикливими, беззмістовними псевдоідеольогіями. Найсумнішим наслідком такої кастовости освіти є те, що 9/10 людей здібних і 9/10 ґеніїв пропадає безслідно. Таланти розкладені рівномірно в усіх верствах, а факт, що діти селян чи робітників у перших роках школи вчаться назагал гірше, ніж діти інтеліґентів, є тільки наслідком впливу середовища, в якім їх виховували. Через те 2—3 літнє дошкілля, головно для дітей неінтеліґентних батьків, є необхідне.

Психольоґічно - педаґоґічні досліди виказують, що роки 14—17 є для дитини переломові. Саме в цьому часі зявляється в молоді потреба світогляду, виявляються здібности і це є саме той вік, у якому сьогодні вже до школи не ходять.

Школа має бути ввесь час безплатна. Для вбогих учнів треба створити інтернат у трьох останніх роках навчання.

В другій частині викладу проф. Добровольський торкнувся доцільних педагогічних метод навчання.

Е. Пр.

Як розуміють „нормалізацію“ у Ярославщині.

Пишуть нам з Ярослава.

Оригінально розуміє нормалізацію, чи пак „вспулжицє“, ярославське старосто: Ото на внесені прохання в справі дозволу на Шевченківські концерти, старосто вимагає: тексту промови, писаної латинкою, тексту співаних пісень, писаних також латинкою і тексту деклямації, теж латинкою. Крім цього треба предложити дозвіл котрогось старости на заподані до співу пісні. А щоб дістати дозвіл на аматорську виставу, треба предложити найновіші цензуровані песи, бо такі, які поміщені у списі „Просвіти“ з р. 1932, вже "за старі".

І як тут вести чисто-освітню працю?

С. Б.

В обороні Церкви та її Голови.

ПРОТЕСТ ГРОМАДЯН СНЯТИНА І СНЯТИНЩИНИ.

У Снятині відбулась у звязку з протиукраїнським виступом посла Войцеховського нарада, в якій взяло участь понад 500 громадян. Після реферату д-ра Гриця Ганкевича зібрані ухвалили таку резолюцію: „Українці Снятина і Снятинщини, зібрані на нараді 20-го березня 1938 р. протестують проти напастей посла Войцеховського на нашу Церкву і на її Князя, Митрополита Кир Андрея Шептицького, якого нам сам Бог післав у цей сумний для нас час на провідника, опікуна, добродія і батька. Одночасно зібрані заявляють Митрополитові Андреєві свою синівську любов, пошану, віддачість і готовість боронити слави і добра своєї Церкви, її Князя і українського духовенства.“

ПОВІТОВИЙ ЗІЗД УНДО В САМБОРІ ПРОТЕСТУЄ.

Повітовий зїзд УНДО, що відбувся 21-го березня ц. р. в Самборі, ухвалив вислати до Екcц. Митрополита письмо, в якому протестує проти нападу пос. Войцеховського на Архипаститря Української Церкви та заявляє Митрополитові глибоку пошану, синівську вірність і любов та готовість станути в обороні Владики та греко-католицької Церкви

З життя товариств.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Т-ВА АБСОЛЬВЕНТІВ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ШКОЛИ.

Дня 27-го березня ц. р. відбулися II. Звичайні Загальні Збори мало відомого громадянству Т-ва Абсольвентів Торговельної Школи Р. Ш. у Львові.

Збори відкрив голова Бійовський, витаючи рівночасно гостей, дир. школи Ковалиська,

представника учительського збору проф. Березовського і представників преси. По відчитанні протоколу з попередніх Загальних Зборів забрав слово голова Т-ва Бійовський, який у коротких словах представив працю Т-ва за перший рік діяльности. Після цього слідували звіти секретаря, управи і контрольної комісії.

По звітах була жива і річева дискусія, в якій забирали слово: дир. Ковалисько, проф. Березовський, Писарівський, Филипович, Михалевич, Пасічник, Юськів, Нижанківський. Учасники дискусії широко обговорили справу заcновин власного торговельного підприємства. Як виходить зі звіту управи, зголосилося вже 22-ох членів, які деклярували коло 500 зол. З цього 10 частинно вже вплатили свої вкладки. Покищо не вирішено, яке підприємство це має бути та де його заснувати. Загальні Збори затвердили вибраний уже в минулому році комітет, що має справою цього підприємства занятися.

Комісія-Матка представила листу кандидатів на членів управи в такому складі: голова — Бійовський, члени — Писарівський, Козлик, Юськів, Филипович, Керод, Михаленич, Чорній, Явнич. Контр. комісія: Федій, Плахти-

ВІЛЬГЕЛЬМ ЛІХТЕНБЕРГ

Особливий пакет.

Було це тому два місяці. Одного дня доручив мені поштар якийсь пакет. А треба вам знати, що я ніколи не дістаю пакунків. Від кого-ж би це могло бути?

Але передімною лежав в цій хвилині добре обвязаний пакет з дуже невправно виписаною адресою. Цікаво! Імя згоджувалося, адреса також. Тільки це, хто мені післав це „щось“ завинене в сірий пакунковий папір, було закрите серпанком таємниці.

Та на другій сторінці, побіч великої плями з товщу видніло також імя надавця: „Директор Міттервальд, Зензендорф, почта Кірхгайм“.

Я не знав ніякого директора Міттервальда, ніколи в житті не був ні в Зензендорфі ні в Кірхгаймі. Пакет ставав іще більше цікавий з огляду на це невідоме мені прізвище.

В теперішних таких бурхливих часах всі стали надто недовірливі. І нагло стрілила мені в голову гадка: „Пекольна машина...“ Часами читаємо щось такого в часописах.

Одначе тепер не міг я доглупатися, кому могло на тім залежати, загрожувати мому скромному життю пекольною машиною. Я думав, що мому суперникові не виплатилась би шкірка за виправу, — але коли хтось вхопиться якоїсь гадки, то не так легко з нею розстатися.

Хвилину я думав над тим, чи цей таємничий пакет не передати поліції; однак вкінці зібрав я докупи всю мою мужеську відвагу до такої поважної акції і постановив відчинити цю посилку директора Міттервальда зі Зензендорфу почта Кірхгайм.

Щоб непотрібно не побільшувати напруження читача, додам відразу, що в пакеті не було ніякої пекольної машини. На білому папері лежали побіч ось такі річи: десять яєць — вісім з них на жаль в тому сумному стані посереднім між яйцем і яєшницею — кусень солонини, одна ковбаса, дещо масла та великий бохонець хліба.

В цього директора Міттервальда не замовляв я ніколи харчів. Якжеж він прийшов на гадку мені щось такого посилати? А колиб я і замовляв якісь харчі то не в таких смішно малих порціях. А меценати, що засобловали письменників у засоби поживи, вже давно вимерли.

І знову відізвалася в мені хоробливо розбуджена фантазія: чи не могли бути ці харчі затроєні, чи не були тайною змовою на моє Богу духа винне життя? Чи це ще не небезпечніше від пекольної машини, яка не мусить вибухнути в кожних обставинах?

Очевидно, що я тих річей не їв. Попросту я їх знищив, хоча вони і мали апетитний вигляд.

За чотирнацять день прийшла подібна посилка. А по двох тижнях знов одна. Згодом я переміг свій страх перед отрутою і їв те, що було в пакеті. Все смакувало мені знаменито. Тільки яйця були здебільша неприданті.

І ще одно впало мені в очі: Пакети приходили постійно від директора Міттервальда, але цей директор Міттервальд здається не мешкав увесь час в Зензендорфі почта Кірхгайм. За кожним разом мала відворотна сторінка іншу адресу. Раз Гіммельберг почта Штеттен, раз Вірсдорф почта Еоматт

Вкінці одного дня я переміг свою несміливість і вислав до пана директора Міттервальда соковитого листа з подякою, в якому найкращими словами описав знаменитий смак усіх його посилок та попрохав тільки посилати яйця не сирі, але радше вже як готовий продукт. На це дістав я відповідь, що визначалася не тільки якимсь особливим правописом як і змістом. А саме пан Міттервальд представив себе як директор мандрівної театральної трупи, при цьому пояснив мені, що його посилки з „натуралями“ зовсім не є виявом його меценатства. Він має у свому постійному репертуарі дві мої комедії, які мають — повторяю це червоніючись — великий успіх у місцевостях Обермільфіртельської округи. Однак теперішні крізові часи довели до того, що його публика не платить при касі вступу готовими грішми, але у формі „натуралій“. Отож яйця, солонина, ковбаса, масло і хліб. І з цього посилає мені десять процент як гантієму, так як цього вимагає закон. Чесно, сумлінно і точно.

Вчора я стрінув директора театру Сундзо, саме тоді, як він мав всідати до свого люксусового авта. Директор Сундзо винен мені іще від трьох років гонорар за песи і всі мої пригадки даремні.

Я зупинив його та розказував йому історію про тантієми виплачені в натураліях. Він щиро засміявся та сказав: „страшно, на які думки впадають ці „шмірен-директори!“ Потім дав свому шоферові знак відїхати.

Яка шкода, що пан Сундзо не є таким саме шмірен-директором! Тоді він також попав би на подібну гадку.

Пер. С. К.

яв, Рифяк. Збори приняли цю листу одноголосно.

Нарадами проводив голова Т-ва Бійовський, секретарював Федій.

По вичерпанні порядку нарад голова замкнув збори, дякуючи всім за присутність.

Присутніх на зборах було коло 45 осіб, у цьому 5 гостей. Цим Т-вом повинні більше зацікавитися абсольвенти Т. Ш., що досі ходять одинцем, і стати його членами.

По Загальних Зборах учасники оглянули теперішне приміщення торговельної гімназії і виставу пластових памяток при вул. Потоцького ч. 48.

Українські інтерпеляції у соймі.

На останньому в цьогорічній буджетовій сесії засіданні сойму в четвер 31. березня ц. р., внесено такі українські інтерпеляції, приняті урядуючим віцемаршалом Шецелем:

1) **Інтерпеляція посла д-ра Степана Барана** до міністра внутрішніх справ і до міністра віроісповідань та освіти в справі виселення з надграничної смуги на три роки на підставі ст. 6, уст. 3 розпорядку Президента з 23. грудня 1937 р. про границі держави (В. З. Р. П. поз. 93 з 1937 р.) волинським воєводою його ореченням з 15. березня 1938 № ВРО — 10/38 з громади Гриньки лановецької волости кремянецького повіту селян: Кипріяна Дубового, Гаврила Цимбалюка, Мусія Зиска, Евфима Гаврилюка й Остапа Зиска, тамошніх постійних мешканців, як теж у справі шиканування українського православного населення повищої громади внеможливленням слухати богослуження в тамошній православній церкві через відібрання особистої виказки і перепустки православному пароховi й деканові в Ланівцях о. Миколі Малюжинському, до якого парохії належать православні вірні громади Гриньки.

Інтерпелянт пос. др. Ст. Баран подає обширну ґенезу подій у Гриньках, що почалися ще 17. жовтня 1937 року безпосередньо після провокаційного зневаження в часі нічної забави, влаштованої КОП-ом у гриньківській вселюдній школі, портретів польських державних достойників, що висіли на зовнішній стіні шкільного будинку, описує репресії й арешти місцевих молодих людей з цього приводу, ширення провокаційних вістей про прихід військової карної експедиції, про пацифікацію села і виселення з села всіх, хто в чімнебудь подозрілий у нельояльности супроти польської держави. При цьому самі ті, що ширили згадані провокаційні вістки про карну експедицію, пацифікацію і виселення, піддавали перестрашеному населенню думку, що можна того всього уникнути та ще й здобути ласку, якщо покинути православія і перейти на римо-католицтво та внести до староства у Кремянці прохання за виселенням усіх „неблагонадьожних", чи пак упорствуючих. Тоді й розпочали збирати підписи за виселенням осіб, яких справді тепер у ночі виселили, не давши їм навіть спромоги впорядкувати свої особисті, родинні і господарські відносини. Тут і початок переходу православних у Гриньках і сусідніх громадах на римо-католицтво. Всі виселені семейні люди, досі не були карані і не належать до ніяких підпольних організацій, тому інтерпелянт домагається виснення цього незвичайно строгого зарядження та припинення тероризування прикордонного українського православного населення на Волині чинниками місцевої прикордонної адміністрації.

Православному пароховi і деканові в Ланівцях, о. Миколі Малюжинському, свідомому українцеві, відібрали знову особисту виказку і прикордонну перепустку. Не маючи тих документів, не може він доїзджати до церкви в Гриньках, яка належить до його парохії, як теж не може візитувати свого деканату, бо взагалі не може рушитися з місця. Інтерпелянт пос. др. Баран домагається віддачі згаданому пароховi і деканові його особистих документів та вможливлення йому свободи рухів на території його урядування і вможливлення йому відправи богослужень у церкві в Гриньках та уділювання релігійних послуг для тамошнього православного населення.

2) **Інтерпеляція посла д-ра Степана Барана** до міністра внутрішніх справ у справі зловживань предсідника виборчого збірання Яна Граба при виборах солтиса і підсолтиса в громаді Данилівці, повіт Зборів, тернопільського воєвідства, в дні 1. лютого 1938 р.

Закінчення соймової сесії.

На четверговому засіданні сойм радив над поправками сенату до законопроєкту про устрій адвокатури. Правнича комісія приняла мериторичні поправки з винятком сімох та всі стилістичні і редакційні. Крім цього законопроєкту сойм полагодив ще два законопроєкти про публичну службу здоровля та про поборювання сухіт, внесок пос. Медзінського про скасування родових ординацій, законопроєкт про привернення господарських управнень для ремісничих цехів та ін.

Це було останнє засідання сойму цьогорічної буджетової сесії.

—o—

Японці окружили 10 китайських дивізій.

Домеї повідомляє: Японці, що оперують у південному Шантуні, окружили 10 китайських дивізій в околиці великого каналу, між провінціями Шантун і Кіянсу. Китайці бороняться завзято, намагаючися втриматись у Таєрчуані. Якби ця місцевість упала, японці загрозилиб безпосередньо Сунчав — важний комунікаційний вузол на лінії Тієнтсін—Пуков

КИТАЙСЬКІ ПРОТИНАСТУПИ.

Три китайські дивізії намагалися здобути Лінчен, чотири інші дивізії заатакували японські становища під Тсвочуаном і Таєрчуаном — наступи відбито.

Китайські кольони зблизились на 16 км. на північний схід від Таєрчуану, намагаючися загрозити японське крило, але японці розбили їх і прогнали на схід та південний схід. Переслідуючи китайців, японці заняли Фанкав і Тунчун над великим каналом.

ЧАНКАЙШЕК — ГОЛОВОЮ КУОМІНТАНУ.

У Ганков відбувся конґрес Куомінтану; головою вибрали одноголосно Чанкайшека, його заступником — Ванчінвея. Дотепер Куомінтан не мав постійного голови — керувала ним начальна рада.

Що писало „Діло" 50 років тому

Ч. 66. Вівторок, 3. квітня (22. березня) 1888.

„ЄДИНА НАДІЯ ДОСТАТОЧНОЇ, ВІДПОРНОЇ СИЛИ".

В „Новій Реформі" появилася стаття з нарікaннями на гнет польського народу, на екстермінаційну політику кн. Бісмарка, на погане положення поляків у Росії, на неповну автономію у Галичині і т. д. Тому, що поляки у цій ситуації опустили руки, „Нова Реформа" заклинала: „Та все-ж не упадати нам духом, але шукати засобів до відродження в нас самих. Тільки в нас самих, в нашій праці і жертвенности, тільки в духовому, моральному, економічному та фізичному розвитку громадянства лежить надія достаточної відпорної народньої сили".

Навівши ці слова „Діло" між іншим писало від себе: „Якби ввесь той труд, зужитий для фантому винародовлення Руси на Руси, польська інтеліґенція зужила в користь свого люду; якби хоч так приклалась до нього в Західній Галичині, на Шлеську і в Познанщині, як пруська інтеліґенція, не зважаючи на всякі перешкоди, приклалась до свого люду, — консервативна сила Польщі так скріпиласяб, що не потребувалаб жахатись ні екстермінаційної політики кн. Бісмарка ні опортуністичної Ватикану".

„ПЕЛЬҐЖИМКА ПОЛЬСКА" ДО РИМУ.

Польська акція, щоб зорґанізувати польську „пельґжимку" до Риму, в якій взяли би участь також українці під проводом польських епископів, не вдалася. Зі світських українців ніхто не зголосився, а духовні українці, епископи і священники, що мали їхати з польським паломництвом, задумали представитись папі на окремій авдієнції. „Руський нарід — писало з цього приводу „Діло" — домагався цього дуже рішуче у своїй пресі і віримо, що його голос знайде у князів руської церкви більшу вагу, як шовіністична і закулісова робота непрошених опікунів".

В УНІВЕРСИТЕТІ В ЧЕРНІВЦЯХ.

Зі статті п. н. „Справи Буковинської Руси" довідуємося, що у чернівецькому університеті в першому півроці 1887-88 року було всіх студентів 274. Теольоґів 65, правників 150, фільософів 49. Німців з жидами було 108, румунів 98, русинів 35, поляків 26, чехів 4, серб 1, мадяр 1 і 1 москаль. З Буковини було 208 студентів, з Галичини 45, решта з інших країв. На теольоґії було 53 румунів, 11 русинів, 1 серб.

СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

ПЛЯН СТУДІЙ У ВИСОКІЙ ТЕХНІЧНІЙ ШКОЛІ В ДАНЦІҐУ.

Політехніка в Данціґу має такі факультети з виділами: I. а) хемія; б) аґрономія. II. а) архітектура; б) будівельна інжинірія. III. а) будова машин; б) електромеханіка; в) будова кораблів; г) будова корабельних машин; ґ) корабельна електротехніка; д) будова літаків.

Умовини приняття: 1. Матуральне свідоцтво гімназії всіх типів (8. кл.) в оригіналі та леґалізованому німецькому перекладі. Свідоцтва гімназій Рідної Школи та Мал. Семинарії — важні. 2. Куррікулюм віте (Лебенсляуф) у німецькій мові. 3. Посвідка з відбутої 6-тимісячної безперервної практики у фабриці машин (коли петент подається на один із виділів під III.), або в більшому будівельному підприємстві, при будові коли подається на факультет II. Денник праці (Арбайтсбух) з технічними рисунками і описом виконаної праці в диспозиційній формі. Посвідку та денник праці мусить потвердити дирекція фабрики чи підприємства. „Основа" висилає денник праці (друк) за надісланням зол. 3 і перекладає документи за зол. 5.

Вступних іспитів нема. Час студій теоретично 8 семестрів, тобто 4 роки. Вписове для факультету I. і II. зол. 35, для фак. III. зол. 45. Семестральна оплата за науку коло 450 зол., на хемії оплата вища. В часі студій, почавши від 3-го семестра можна дістати знижку оплат до зол. 250 за семестер на підставі доброго поступу в науці.

Утримання в Данціґу (скромне) ґульденів дан. 100 (1 ґульден — 1 золотий).

На візд до Данціґу треба мати „довуд особісти", на якому староство має потвердити громадянство.

Шкільний рік на політехніці зачинається в літньому семестрі 25. IV. і триває до 8. VII 1938. Впис від 1. IV. до 20. IV. ц. р.

„Основа" полагоджує подання тих петентів, що пришлють рівночасно з документами опінію щодо своєї особи, виставлену студентським, культ.-освітним або спортовим товариством.

Ближчі інформації висилає:
Verein Ukrainischer Studenten „Osnowa" Danzig — Lgf. Technische Hochschule.

—o—

ЧЕРВОНІ ВІЙСЬКА ВІДТЯТІ ВІД БАРСЕЛЬОНИ.

Національні частини, що оперують на лівому (північному) крилі, заняли місто Банбояре. З огляду на те всі червоні відділи, розміщені на північ від того міста, стратили всякий звязок із Барсельоною.

Літературна сторінка.

Чи можна наслідувати великого поета?

Неодин читач, прочитавши у 71. числі „Діла“ фрагмент поеми Шевченка „Посланіє“ міг здивуватися, що все в тих строфах таке знайоме. Шевченко створив такий індивідуальний стиль, що видається — неможливо його наслідувати. А проте з історії літератури знаємо неодин випадок, коли найбільших поетів наслідували вже їх сучасники і то так, що ті штучні зразки могли видаватися творами поета.

Як можна наслідувати те, що має риси найбільшої оригінальности та індивідуальности, такі прикметні для генія? Можна це робити засвоївши собі зверхні засоби стилю, якими легко витворити ілюзію чогось, що вже знаємо. Але саме тому, що наслідування нагадує нам уже відомі твори і майже ніколи не приносить щось нове — свідомо наслідувані зразки полишають більше враження манери, ніж творчости. Пригадаймо наслідування Шевченка у Федьковича.

Кожний літературний твір, що залишається оригінальним зразком в історії літератури, повстає вперше, наче новий винахід. Коли винахід уже зроблений — можна його наслідувати, навіть легко прикрашувати новими додатками; для цього не треба генія, тільки таланту, часто навіть не творчого. Тимто коли минає якась доба — твори літератури, таксамо як деякі технічні винаходи, можна наслідувати. Саме тому, що це робити не дуже тяжко і безплодно, недоцільно, справжні письменники не наслідують того, що вже раз створене.

Частіше трапляються випадки „містифікації“ з іншою метою. Відомий експеримент шотляндського письменника Мекфорсона, що в 1761. р. видав „Фінгаля“ буцімто переклад з гаельської мови і „Твори Оссіяна“ у 1765. р., у такому „народньому“ старовинному дусі, що Гердер, Гете і десятки інших поетів захоплювалися їх природною наївністю.

Французький письменник Проспер Меріме вернувшися з подорожі по дальматинському побережжі видав збірку „Ілірійських пісень“ у перекладі на французьку мову прозою, додавши до них наукову розвідку про невідому устну словесність невідомої в Европі літератури. Меріме як добрий фільольоґ і стиліст умів так зручно схопити тон народніх пісень, що Пушкин і Міцкевич захоплювалися ними, а якийсь німецький професор написав окрему розвідку, звертаючи увагу на ритм ілірійських пісень у... прозовім перекладі Меріме! Книжка Меріме була іронічним експериментом; увесь текст він сам вигадав, щоб перевірити, чи зуміє наслідувати „народній тон“ якихось далеких „славян“ і чи ошукає знавців.

Дуже плодовиті письменники, що зробили собі з літератури джерело доходу, часто мають поруч себе помішників, що засвоюють собі їх манеру і помагають їм виповняти деякі частини творів. А проте можнаб сумніватися, чи навіть найближчий секретар великого письменника був би всилі його заступити, колиб самого творця не стало — колиб він пропав на якийсь час або несподівано вмер і треба було за нього написати обіцяний твір, іще непочатий.

Моральні оповідання.

(Василь Маковський: „СУД НАД ІВАНОМ ГНАТОВИМ“ й інші оповідання. Обгортка Р. Чорнія. В-во „Українська Книжка“ 1938, ст. 116).

Ця маленька збірка оповідань названа одним із них, може і з кривдою для цілої збірки. Автор вибрав чотири спомини із свого життя — чотири події, що можуть зацікавити читача. Кожна з тих подій дає авторові привід до загальних рефлексій, так мовити, „морального характеру“ про припадок у людському житті, долю чи призначення. В останьому з них находимо думку, що моглаб обєднати всі: „В житті всіляко буває. Та часом таке щось на око ніби просте, звичайне, буденне — а приглянувшись приключці уважно з віддалі часу, бачиться, що вона не така собі зовсім звичайна й буденна, як нам вбачалася. Дарма, що висновки нераз довго кажуть на себе чекати. Є якась сила, для котрої час не істнує... Є в світі багацько тайн. Найбільшою — сам світ“.

Тільки „Стремение“ між трьома іншими — гумореска. Вона починається широкими міркуваннями про занепад деяких наших гарних народніх звичаїв, що перестали належати до традиції і кінчається легкою, іронічною усмішкою.

Оповідання, що дало заголовок усій збірці змальовує одну з тих сільських трагедій, за якими в нашій літературі не треба довго шукати. Тимто читачеві може найважче найти в ньому новий, свіжий сюжет; дієві особи — живі, подію так і бачимо перед очима, а проте відчуваємо, як тяжко вбгати їх у вирізьблені літературні рямці. Як у кожному літературному творі головну ролю грає в ньому те, що звемо композицією: розподіл частин, гра нюансів, взаємини між сухим сюжетом і засобами слова, які мусять стояти на послугах уяви.

Автор, маючи за собою життєвий досвід і літературний хист, занадто легко пішов за звичайним тоном споминів, не маючи змоги звести ввесь задум до мистецької композиції. Зате коли він мав на увазі головно моральний сенс деяких своїх завваг, то ця книжка може зворушити неодного читача, який схоче вважати вибрані автором приклади переконливим доказом на справедливість або дивне прочуття чи ясновидну силу.

Велика прикмета цих скромних оповідань В. Маковського в тому, що автор намагається писати власною, чистою літературною мовою, прикрашуючи її як мога частими народніми зворотами і мало вживаними в нас словами, Автор свідомий того, що навіть буденне оповідання в літературному творі вимагає літературного зусилля; це приневолює читача теж підтягнутися на вищий рівень.

Та з цим звязана одна небезпека і неодна недостача. Автор залишений самому собі у праці виробловання мови, не може оминути численних слів і зворотів не наших, давно прогнаних із літературної мови. Є там такі москалізми, як „пестрий“ (барвистий, сорокатий, рябий), „дерзкий“, (сміливий), „повезло“ (пощастило), „передряглий“ (перемерзлий), „обморок“ (памороки), „образований“ (освічений); польонізми як „вимовний“ (проречистий), „справунки“ (орудки), „гроза положення“ (жахливе становище), „зглядний“ (умовний), „сотна забава“ у значінні: прегарна, „наставлення“ (підхід), „пересадний“ (прибільшений переборщений), „через двацять літ“ у знач. двацять, „вичин“; або такі прикрі фрази: це так займава, увагу приковуюча (!), пристрасти напинаюча (!), уяву побуджуюча (!), новітня белетристика..“ Автор уживає чомусь дуже штучних форм „що лиш“ і „що аж“ замість „щойно“, і неодного слова у невластивому розумінні, як нпр. „на похваті якось приборкався“, „зорив їх зашморгом“, „мужчини вглибають у кожухи“. Трапляються і чудернацькі звороти як: „запрощо тут розходиться“, „вилки нашої розмови суддя обачно переставив на інші рейки“, „тамтота (!) впястила кігті у волосся як вампир“...

У книжці находимо пояснення тільки небагатьох мало зрозумілих слів і деякі з них неточні.

м. п.

Літературна хроніка.

НОВОВІДКРИТІ ЛИСТИ ШЕВЧЕНКА.

Московський літературний музей придбав недавно два невідомі досі листи Шевченка, написані у 1842 до харківського гімн. вчителя Ф. Н. Королева. Перший з Петербурга з датою 22. травня 1842, написаний при висилці „Гайдамаків“, які Шевченко пересилав харківським землякам. Другий з 18. листопада 1842 торкається „Гамалії“ і невідомих подробиць про закордонну подорож Шевченка до Швеції та Данії, про що знаємо так мало. Такі нововідкриті матеріяли до Шевченкового життєпису стають щораз рідші. А вже зовсім рідкі рукописи невідомих творів поета.

ПЕРЕКЛАД „МОЙСЕЯ“ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ.

У додатку до американської „Свободи“ виданім у Джерзі Сіті англійською мовою п. з. „Українська Вікли“ находимо статтю про І. Франка як передмову до перекладу „Мойсея“. Передмову і переклад зладив Вол. Семенина. У числі з 19-го березня появився переклад заспіву до „Мойсея“ у терцинах.

НОВА ПОВІСТЬ А. ЦВАЙГА.

Німецький письменник Арнольд Цвайг, автор славного „Спору про сержанта Грішу“ видав нову повість „Айнзецунг айнес Кеніґс“, що є шостою частиною великого повістевого циклю задуманого на 7 томів. Кожний том цього циклю належить до іншого моменту світової війни, кожний змальовує іншу частину німецької армії та інші групи постатей. Ми маємо вже з попередніх перші дні війни, зах. фронт 1916-7, східне містечко Мервінськ, рядових вояків, штабових старшин, інтендантуру та воєнні суди. Дія нової повісти йде в 1918 р. на стоянці „Оберкомандо Ост“. Іде війна за Курляндію, Литву та Україну. На Заході загрожує німцям програна, у краю бракує харчів і нового людського матеріялу, а на Сході йдуть інтриги за литовський престіл, торги за українське збіжжя, генерали з „Обер-Ост“ переговорюють із товаришами-втікачами з Росії щодо збройної інтервенції у Москві та Петербурзі. А. Цвайг відтворює той образ не тільки вірно, але із глибокою інтуїцією. Щойно оцімо видані документи (у 1937 р.) про німецьку окупацію на Україні покриваються якнайточніше із літературним малюнком Цвайга, який не знав цих документів.

Мета повісти — відтворити звязки одиниць із дуже складним суспільним механізмом. Автор іде у цій праці так далеко, що старається відтворити навіть психольогію пруських юнкрів та генералів, згідно з тою атмосферою, в якій вони виробляли собі своєрідні погляди чести, обовязку та лицарства. Цвайг уживає іншої методи, як дотеперішні німецькі автори воєнних повістей; він не обмежується до малюнку одного відтинка фронту або запілля, а змальовує фронт із різними його етапами, а з запілля із воєнним апаратом та економічним станом держави. Вперше бачимо в цій повісти як німецька армія має різні суспільні класи і суперечні течії так, що в цілости виступає її одноцілість і різнобарвна суперечність.

ФРАНЦУЗЬКА НАГОРОДА МОЛОДОЇ КРИТИКИ.

Нагороду „молодих“ за критику дістав цього місяця в Парижі 25-літній Клебер Геденс за книжку „Школа батьків“. Геденс — журналіст. У розмові з редакцією „Тут едісіон“ він заявив, що його справжні мистці-письменники передвоєнного покоління — фільософ Бергсон, Жіде; Валері, Кльодель; Моррас і Колет. Друге покоління славних нині авторів, як Моруа; Моріяк, Бенуа, Лякретель залишають почування, що вони невдоволені життям. Але і „мистці-вчителі“ стоять задалеко від життя, до них не можна підійти, застукати в їх двері; як колись до Гонкурів або Золі. Сучасний загал уже не стежить з таким запалом як колись за літературними „батьками“. Сучасна література занадто піддається політичним впливам, політика легко відвертає письменників від їх справжньої дороги. Письменникам бракує теж ближчих звязків із своїми читачами. Тут грає імовірно ролю занадто багато друкованих книжок. Праця журналіста дає авторові багато нагод зустрічатися з дійсним життям, але вона й небезпечна; бо вимагає за багато часу і виснажує занадто [illegible].

ЖИТТЕПИС ШЕКСПІРА ПО НІМЕЦЬКИ.

Німецький професор Конрад Геммерлінг видав історичну повість про Шекспіра „Чоловік, що звався Шекспіром“ (вид. Дайтшер Ферляг). Автор зібрав різні джерельні подробиці про автора (здогадного) Шекспірових драм і повязав їх із численними фактами з самих творів. Бачимо спершу село Стратфорд, де зростає сільський хлопчина, потім Льондон, міщухи, актори. На тлі історичної картини боротьба за Ессекса, трагедія Марії Стюарт, розгром іспанської армади. Усе це довкола головної постаті поетського драматурга, актора, фільософа — Шекспіра. Особа драматурга порою більше цікава за творами; порою менше знаємо про неї, поки вона сама не переміняється в легенду: живе той драматург під подобою того актора громадянина із Стратфорду. Автор хотів із усіх доступних даних про життєпис Шекспіра та його творів відтворити людську постать та стежки її таємничого життя, про яке знаємо так мало.

Сторінка без політики.

Іденові пропонують фільмову карієру.

Мабуть ніодин европейський міністр не дістав — по своїй димісії — пропозицію фільмового виробництва виступити в ролі аманта. Такі саме запросини дістав Ентоні Іден, що недавно покинув начальне становище в міністерстві закордонних справ Великої Британії.

На оправдання виробництва треба сказати, що в останніх часах увійшов у моду звичай притягати до фільми кожну людину, якої названище стало славне на цілому світі та про яку часописи багато і прихильно розписуються. Кажуть, що таке саме запрошення дістав князь Віндсор, коли для своєї любки зрікся королівської корони.

Одначе коли йде про Ідена, то слід підкреслити два специяльні мотиви. Перш усього таку пропозицію можна було брати зовсім поважно. Молодий англійський дипльомат, що в розмірно короткім часі придбав собі такий розголос, має дуже добрі зовнішні умовини, а своєю появою напевне притемнив би славу Тейльора, Гейбла чи Купера. Другим мотивом можна вважати те, що молодий міністр справді міг звабити кожного продуцента: він став такий популярний та мав довкруги стільки приятелів і ворогів, що все те разом робило Ідена славнішим від усіх екранових зірок.

Його димісія викликала небувалу сензацію в цілому світі.

Наче з казки...

Іден припав до вподоби сентиментальним англійцям, зокрема анґлійкам, бо всі вони, не зважаючи на свою роэсудність, холоднокровність і вирахуваність мають у собі дуже багато сентименту.

Ідена вважали малощо не королевичем із казки, бо те, що молодий, ледви 38-літній мужчина, займав начальне становище у британськім міністерстві закордонних справ, це випадок, який не часто можна стрінути. Під цим оглядом побив Ідена хіба знаменитий Піт, який станув був на чолі англійського уряду, коли мав 24 роки. Крім цього Іден уміє зеднувати собі людей своєю приступністю та скромністю. В кулюарах Ліґи Націй не можна було його відріжнити від молодих журналістів, які завжди окружали його численною групою і з якими англійський міністр удержував справді щирі та товариські звязки.

Кіно було найбільш улюбленою розривкою Ідена. Він визнається на всіх родах Десятої Музи, знає життєписи усіх акторів та найбільше цікавиться французькою зіркою Аннабеллею.

Про краватки Ідена, його одяги й поведінку говорили по всіх столицях Европи. І коли не назвали його одноголосно „королем моди", то хіба тому, що цей привілей привязаний віддавна до князя Валії. Інша річ, що цієї назви покищо не мають в Анґлії до кого застосувати.

Знаменита карієра.

Іден дістав справді „міністерську" освіту. Він скінчив славну школу в Етон, відтак студіював в Оксфорді. Етонська школа, відома в цілому світі — доступна тільки для аристократів.

Антін Іден відзначався як пильний та здібний учень. Зокрема цікавився він східними мовами, що йому відтак придалося в його дипльоматичній карієрі.

Заки він почав свою карієру, перейшов спершу важку школу світової війни, в якій стратив двох братів. Він сам був важко ранений і дістав був навіть хрест заслуги. Після війни присвятився зовсім політичним справам та вже в 1923. р. ввійшов до Палати Громад.

Молодий, пристійний, багатий, жонатий „із кохання" — справді мав право вважати себе вибранцем долі. Одначе не лише ці прикмети здобули йому популярність. Були в ньому якісь такі прикмети, що здобували людей і перемагали їх. Тому в 1935. р. по виборах до Палати Громад один із політичних діячів сказав: „Перемогли не консерватисти, але Іден."

—o—

ЕКЗОТИЧНІ НЕДУГИ.

Папузяча пошесть.

В останніх часах Відень звязаний із щеодною сензацією: т. зв. папузячою пошестю, яка занепокоїла прилюдну опінію, тимбільше, що, як виявилося, занедужав на неї славний актор, Тіміґ, який зовсім не мав папуги, тільки канарка. Здогадуються, що саме той канарок приніс зі собою недугу, заразившися нею у крамниці зі звірятами.

Які є несамовиті нагоди заразитися папузячою пошестю — про це знають хіба лікарі або специялісти.

Нюхала мімозу...

Одна мешканка Варшави занедужала нагло на легені. Тому, що не вела вона товариського життя та з ніким не сходилася, важко було відгадати, відки набралася вона зарязків недуги. Одначе згодом ось-що виявилося:

Ця добродійка дістала китицю мімози. Квіти стояли біля її ліжка. Вона часто нахилялася над фляконом і нюхала їх. У полудневій Франції, звідки в окремих плетених кошах вивилають мімозу, поширилася саме ця небезпечна недуга легенів. Мабуть котрась із дівчат ще складали квіти, була хора на цю заразливу недугу й бактерії тієї недуги перейшли на квіти. Отже таким чином зарязки небезпечної недуги примандрували на платках чарівного квіту аж до Польщі.

Щурі під Парижем.

Загально відома правда, що щурі є розсадниками чуми. Одначе не всі знають, кілько тих поганих звірят є по великих містах.

Найбільше щурів має, кажуть, Париж. Чудесна дільниця Інвалідів замітна тим, що є там чимало пустих мешкань, яких ніхто не хоче винаймати через язву щурів. Парижани пояснюють собі це тим, що при будові нової каналізації, змінили напрям підземних рур, відтинаючи щурам доступ до Секвани.

Один гість, що мешкав у першорядному готелі в люксусовій дільниці Лювру, застав одного разу щура у ванні. Він покликав мерщій власника готелю та показав йому несамовите — на його думку — явище. Але господар відповів спокійно, не переймаючись: „Якби ви знали, кілько щурів надолині в каварні... Там їх так багато, що вони преспокійно вганяють собі поміж столики, проте гості не роблять собі нічого з тих дивоглядних перегонів."

Пішов по вино...

Одначе воно собі не таке то без значіння, бо щурі, як ми це згадуємо, є розсадниками жахливої недуги: грудної чуми.

В Парижі трапився несамовитий випадок. Якесь товариство бавилося безжурно в ресторані. Коли нестало вина, власник післав до пивниці хлопця. Хлопець вернувся з пляшками та ні словечком не згадував про те, що через ноги перебіг йому щур. Хоч щур навіть не вкусив його, проте хлопчина помер до кількох днів на грудну чуму.

Щурі у Варшаві.

У Польщі теж є велике число щурів. Недавно говорили багато про одну нову віллю, у прекрасному положенні, навіщену язвою щурів.

Найбільшою скількістю щурів може почванитися Гдиня. Вони прибувають із далеких, екзотичних країв на кораблях і з Гдині мандрують у вантажних, залізничих возах у глибину краю. В Гдині повстав окремий інститут до провірювання тропікальних недуг, який м. і. займеться способами, як нищити непрошених гостей та протидіяти заразкам, що їх вони приносять із собою з полудневих країв.

Прокажені.

Недуги екзотичних країв дістаються до Европи ріжними способами. На жаль, годі тому перешкодити, щоби заражені люди не переходили через кордон, особливо тоді, коли ще не проявляється недуга назовні.

Мабуть не всі знають, що число прокажених, напр. у такому Парижі чи Льондоні не таке дуже мале. Особливо в Парижі занотовують кілька нових занедужань на проказу в кожному році. Звідкіль ця недуга там береться?

Зовсім просто: багаті громадяни Індій та Китаю приїжджають забавитися до Парижа тоді, коли вони вже заражені, і коли ще недуга покищо назовні не виступає. Вони ходять до вибагливих льокалів, харчуються в дорогих ресторанах та творять таким чином небезпечних розсадників найжахливішої недуги, яка винищує людство.

—o—

Звірята — приятелі людей.

Куно фон Швертберґ-Курвеналь.

Таким лицарським іменем кличуть маленького, дуже пильного брунатного ямника. Нічого дивного в цього нема, як каже його власник, М. фон Фрейтаґ-Льорінґгофен, але ямник учився, як справжній та здібний учень і опанував усі способи числення, всі положення цифер від 1—1.000. Свою чисельну азбуку він знає так докладно, що вміє з чисел, які означають букви, творити цілі речення. Все те він вивчився у скоршому часі, як кожна дитина. Чого раз навчився, того не забуває, і тому з року на рік робив він чимраз більші поступи. На початку науки вчили ямника гавкнути на „а" — один раз, на „б" — двічі гавкнути, на „ц" — тричі і т. д. Опісля вигавкував ямник поодинокі слова й речення. Тепер можна говорити з ним, наче з розумним молодцем. „Курвеналь" знає цитати ріжних поетів, знає заголовки музичних творів, знає які образи малювали славні малярі і т. д. Найбільше з поетів любить „Курвеналь" Ґетого, про нього вигавкує: „Я люблю його".

Коли хтось питає: Що скажеш про Гітлера?, ямник „каже": „Великий". — Чому? — Бо любить звірята.

Курвеналь має про всі справи свою думку і свій погляд. Музику називає „неспокійним рухом". Малих хортів називає „гидкими", бо мають довгі ноги. Ноженята Курвеналя коротенькі і животик сягає до землі. Хто обсервує його золото-брунатню головку, не повірив би, що там стільки мудрощів умістилося. Тільки його глибокий пронизливий погляд приневолює признати, що в цій собачці скривається мабуть більше почування, як у неодній людині. Коли часом у своїй пустій сваволі, зловить він якийсь предмет, утікає і не дає собі його відібрати, та коли побачить насуплене лице пана, негайно кидає схоплену забавку й гавкає: „Я не хотів зробити тобі прикрости".

Іспит.

Багато вчених іспитували ямника й записували речення, які він відгавкував і давав відповіди. Всі ті явища вчені прослідили та ствердили в часописах та окремих протоколах, що нема в тому ніякого обману. Вони мусіли признати собаці деяку мірку розуму й самостійного думання. Малий Курвеналь любить теж римувати слова. Автім цю прикмету мають ще інші вчені пси. В однім лиш Ваймарі було до цього часу сім таких собак. 45 специялістів учителів вивчило, наче малих дітей 62 коні читати й говорити, вибиваючи копитами слова. Таку науку ведуть із великою любовю і великим зрозумінням до звірини та її проворности. Бійкою і лайкою не можна звірини нічого навчити. Звірина найкраще вчиться з любови до пана-вчителя.

Ці звірята люди вчили не тому, щоб тільки оттак собі вчити, лиш вони мали доказати, кілько проворности, розуму й добрих прикмет криється у добрих звірятах.

Якаж велика несправедливість кривдити або знущатися над такою твариною, яка стає жертвою людської нікчемности та своєї кривди. Якже люди віддячуються своїм чотироногим приятелям? Чи виявляють їм таке довіря, дружбу та любов, на яку вони заслуговують? Адже ці чотироножні приятелі не вимагають від людини більше, як лиш людяности. Великий німецький учений А. ф. Гумбольдт каже: „Жорстокість супроти звірят це ознака гидкого і нещасливого народу."

Вал. Дудкевич

З нових видань.

D-r Jan Kanty Czyrek: BUDOWA NOWYCH DRÓG wodnych, wychowawczych, finansowych, militarnych i prawnych w Polsce. — Дрогобич, ст. 80, дві мапки і таблиці.

Питання господарської розбудови Польщі є нині дуже популярні. Займаються ним наукові установи, господарські обєднання, урядові чинники, публіцисти і поодинокі громадяни. „Будова нових доріг" є це саме голос із кол громадянських. Уже сам спис поданої літератури вказує на те, що автор старається підійти до справи радше зі становища економічного й морального, ніж фахово-технічного. Загально можна погодитися з автором, що розбудова мережі водних шляхів Польщі малаб для неї поважне господарське й політичне значіння. Тільки, що плян начеркнений автором, ледви чи може бути здійснений у найближчому десятилітті. Рахунково є все в порядку, тільки із здійсненням справа стоялаб дещо трудніше.

Автор є беззастережним прихильником водних доріг, навіть зі шкодою для залізниць. Безумовно, що водні шляхи надаються дуже добре для масового транспорту, але тільки тоді, як є що возити. Рахувати на транспорт нпр. 5 міл. тон манганової руди з Кавказу до Польщі і Німеччини шляхом Чорне Море — Дністер — Шлеськ не так дуже певно, бож Дунай надається для цієї цілі краще. Таких рахункових проєктів є більше. Досить мало рахується автор з технічними можливостями. Чиж не далеко простіше будувати промислові центри над уже істнуючими водними шляхами, якщо вже водний транспорт такий необхідний, ніж копати канали через терени, які до цього цілком не надаються. (Нпр. каналізація Полтви і получення Львова з Дністром).

При всіх браках, праця цікава з двох моментів:

1. Ставляє вона справу водних шляхів в цілій ширині зі спеціяльною увагою до південно-східних воєвідств.

2. Для головних праць проектує висилати вязнів, а це цілком реальне. Якщо йде про моральні моменти, що мотивують таку розвязку, то вони правильні, а вязнів ніколи не забракне.

Цікаво пробує автор розвязати питання, як фінансувати роботи. Виходить все дуже просто, гроші є й видатки для будови каналів скоро повернуться у формі оживленого господарського життя. Тут моглиб ми тільки завважати, що польське господарство терпить не тільки на брак каналів, але що є інші менше прості причини, які спинюють його розвій. Приклади взяті з Німеччини треба дещо інакше інтерпретувати, а саме: не канали є причиною розросту німецького транспорту й господарства взагалі, але вони є їх функцією.

Брошуру поручаємо прочитати. Не має вона претенсії вичерпати тему, а є тільки голосом в дискусії. Тому й ми її так оцінюємо. Є вона доказом, що справи звязані з господарською розбудовою Польщі цікавлять не тільки вузьке коло спеців, але находять живе зацікавлення серед польського громадянства.

—o—

З історії наших установ.

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ.

Земельний Банк Гіпотечний, Спілка Акційна у Львові, вступає саме дня 1. квітня ц. р. у 29-ий рік своєї діяльности. Ось коротка історія цієї найбільшої української фінансової установи. Комітет основників Банку утворився в 1908 р. Перші (конститууючі) Загальні Збори „З. Б. Г." відбулися в „Дністрі" дня 8. грудня 1909 р., а прилюдне відкриття Банку наступило дня 1. квітня 1910 р. Банк почав свою працю з акційним капіталом 1 мільона австр. корон, який зібрано за несповних два місяці, в вересні і жовтні 1908 р. Від р. 1918 підвищено акційний капітал на три мільони корон. Від 1925 р. акційний капітал банку дійшов до мільона зол., а від 1929 року має банк 5 мільонів зол. акц. капіталу і пів мільона запасних фондів. Оборотові фонди, якими розпоряджає Зем. Банк, понад 10 мільонів зол. Зем. Банк має також девізові права, себто може переводити всі фінансові транзакції з заграницею — і так, єдиний з українських фінансових установ, є в фінансовій ділянці нашим звязковим із широким світом. Таким чином це найбільший український банк — та ще єдиний акційний і девізовий банк. Зем. Банк містився до 1929 р. в будинку „Дністра", а від 1929 р. донині міститься у власному будинку при вул. Словацького 14, що його купив у 1918 році за мільон сто тисяч корон. Зем. Банк має Філію в Станиславові.

З нагоди свого 25-ліття видав був Зем. Банк у 1935 році книжку (пера М. Творидла), де представлена докладніша історія тієї найбільшої української фінансової установи, що має незвичайно велике значіння для розвитку нашої економічної ділянки.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Всі за декого.

Вітри в нашій країні дуже часті гості. Край, на жаль, не заслонений від півночі і що не вирветься — пре без стриму на південь. Перевертає дерева, ломить плоти, нівечить засіви, мервить збіжжя, розшиває стріхи, а навіть обдирає гонти, бляху, чи дахівку. Нема на це ратунку, бо не можна переставити Карпат, а ліси, що трохи стримували північного розбишаку, сполокала добра конюнктура на дерево.

Але нікому і в голову не заходило, що можна проти вітру боротися адміністраційним порядком, кажім — поставити коло села варту, щоби перешкодила на випадок непрошеної гостини.

А люди пишуть, що таке в одним містечку сталося. Зірвав вихор вивіску і кусень даху на якійсь сусідській інституції, а на другий день стало ясне, як парасоль, що це саботаж. Магістрат справи не заспав і з місця наказав шарварок і варту коло направленого даху та назад завішеної вивіски.

Я чоловік справедливий і в те, що люди з цього містечка пишуть, не мушу зараз вірити. Ануж справді одної темної, вітряної ночі якийсь саботажист взяв на плечі драбину, під одну паху сокиру, під другу залізний лом, в руки кліщі і ще кілька приладів та побіг хильцем під богу духа винний дім. Свист вихру заглушив кроки, темна ніч прикрила рухи, так, що ніхто не побачив, ні не почув.

У такому випадку справа дещо міняється. Щоправда збірна відповідальність не має в законодавстві відповідного параграфу, але в житті визначний правник д-р Юра Кадук таке допускає. Тому допустив і до нічної варти коло ненарушеного дому.

Як відомо, всі громадяни є рівні перед правом, а навіть перед виємковими розпорядками.

Це одно. А друге, що кожний розпорядок створює прецеденс на майбутнє.

Так і тут.

Сторожать люди цілими ночами коло будинку в малому містечку, то може це статися і у великім місті, от хочби наприклад у Львові.

Відбулася, кажім, якась демонстрація, повибивали шиби, кажім, у склепах Маслосоюзу, чи іншої нашої установи, а на другий день ідете ви до бюра і очам своїм не вірите. Коло кожного склепу гурток людей пораються: цей шиби вставляє, той вивіски малює, тамтой шкло вимітає, а ще інший клямки чистить.

— Що таке? — питаєте.

— Шарварок! — відповідають.

А вечором, вертаючи з кіна, бачите — стоять молодці, в шапочках на бакир, з палюгами в руках, коло кожного склепу по два.

— Що таке? — питаєте.

— Варта! — відповідають.

Думаю, що таке поставлення справи лежить в границях можливости і має багато педагогічного сенсу.

Галактіон Чіпка.

Відозви й комунікати.

ДО ВІДОМА ФІЛІЙ І ЧИТАЛЕНЬ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА" В КРАЮ.

Товариство „Просвіта" дістало дозвіл Міністерства Внутрішніх Справ на прапор і поширення ювилейних відзнак такого змісту:

„Міністр Внутрішніх Справ, ч. АР. 3—100, Варшава, дня 23-го лютого 1938 р. Рішення. На підставі арт. I. уст. (1) декрету з 2-го жовтня 1935 р. (Д. У. Р. П. ч. 72, поз. 455) і § 2. розпорядку з дня 15-го листопада 1935 р. (Д. У. Р. П. ч. 86, поз: 534) дало Товариству „Просвіта" у Львові дозвіл на виготовлення й уживання відзнаки, як також прапору, згідно зі залученими взорами

Відзнака може бути уживана як відзнака членська до ношення в кляпі. Прапор може бути уживаний у часі збірних виступів Головного Виділу та його членів. За членські відзнаки Виділ побирати буде від членів устійнену оплату титулом звороту коштів не більше як 1 зол. Видавання відзнаки нечленам заборонене. Заразом відмовляю дозволу на виготовлення й уживання прапорців. Нинішне рішення залишене цілковито свобідній оцінці влади і не вимагає умотивування, згідно з арт. 75, уст 3, розпорядку Президента Річипосполитої з 22-го березня 1938. р. про адміністраційну поведінку (Д. У. Р. П. ч. 36, поз. 341). Нинішне рішення остаточне в адміністраційнім ході інстанцій. За міністра — Наконечніков-Клюковскі, підсекретар Стану".

Виділ філій і читалень допильнують, щоб ювилейні відзнаки набували тільки члени централі і читалень. Зокрема треба допильнувати, щоб обовязково всі члени наших читалень набули ювилейну відзнаку та її носили.

З уваги на заборону прапорців не можна стягати від установ 15 зол. на прапорці. Зате вказане, щоб усі наші родини й установи склали добровільно датки на нитку для прапору Матері-Просвіти.

Зокрема повідомляємо, що Воєвідський Уряд у Львові письмом з 24-го березня ц. р. до ч. БН. 58 а) 12/38 повідомив нас, що в тимчасовому полагодженні нашого подання в справі дозволу на Свято і Конгрес у Львові визначує термін від 21-го до 24-го травня 1938. р. Остаточне рішення в справі Свята у Львові видасть Воєвідський Уряд у найближчих днях.

Канцелярія Т-ва „Просвіта".

—o—

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ПРИЙНЯВ ДИМІСІЇ УРЯДУ ПРЕМІЄРА СКЛАДКОВСЬКОГО.

Президент Польщі приняв у четвер пополудні прем. Славой-Складковського, який предложив до вирішення президентові справу дальшого виконування влади урядом чи теж його димісії. Президент рішив, щоб теперішній уряд виконував далі владу.

—o—

НОВИНКИ.

— **Косметичний кабінет „DISTINCTION"**, Львів, Коперника 42 а, тел. 272-18. „DISTINCTION" дає всякі космет. поради, працює новочасними методами і препаратами. Для пань учительок і урядничок знижка. Веде концесіоновані косметичні курси під проводом д-ра Е. Дурделла та інжиніра хемії. Поради також листовно. —10

— **Весняний сезон у Черчі від 1. травня.** Черче-живець лікує: затяжний гостець, (ревматизм) гіхт, ісхіяс, злу переміну матерії, недуги скірні, жіночі та нервові. Відкриття сезону 1. травня. У весняному сезоні ціни знижені. Інформації: Управа Живця — Черче п. Рогатин. 738 1—7

— **З музичного життя.** В неділю 3. квітня, год. 19.30 відбудеться в Малій Салі Муз. Т-ва ім. Лисенка Камерний Вечір. У програмі твори Гайдна, Бетовена і Брамса у виконанні: І. Николишин, В. Цісик, Р. Согор, Б. Задорожний, О. Березовський, ансамблю відомого з успіхів на полі камерної музики. 697 —2

— **Філія Союзу Українок у Львові** повідомляє, що на ширших сходинах вівторок, дня 5. квітня в год. 18.30 виголосить реферат о. д-р Осип Кладочний на тему **„Психольогія жінки в тюрмі"**.

— **Повстала нова українська фабрика!** Новоповстала українська фабрика ультрамарини **„У-ФАР"** продукує вже і продає першоклясну синьку до вапна. Це перша і єдина українська фабрика синьки і про це повинні памятати наші жінки і кооперативи.

КІНА.

АПОЛЬО: „Дівчина шукає кохання“.
АТЛЯНТИК: „Герої наших днів“ (Ероль Флін, Джоан Бльондель).
БАЛТИК: „Герої моря“.
ВАНДА: „Сам на сам“; „Легіон засуджених“.
ҐРАЖИНА: „Премієра“ з Мартою Еґерт.
ЕВРОПА: „Перли корони“ (Шаша Ґітрі).
КАСІНО: „Пані Валевська“ (Ґрета Ґарбо).
КОПЕРНИК: „Шеф розвідки“ з Конрадом Файдтом.
МАРУСЕНЬКА: „Таємне проміння“, „Самітний дім“.
МЕТРО: „Благословенна земля“.
МІРАЖ: „Йошівара“.
МУЗА: „Коли ти залюблена“.
ПАКС: „Остання сальва“.
ПАЛЯС: „Де Де“ муз. комедія (з Даніелею Даріє та Альбером Прежан).
РАЙ: „Обожана“ з Мартою Еґерт.
РІЯЛЬТО: „Несправдана година“.
СВІТ: „Варвара Радивилівна“; „Не мала баба клопоту“.
СТИЛЕВЕ: „Буревій“ і ревія.
ТОН: „Стрілець із Бенгалі“, „Боротьба за золоті поля“.
УТІХА: „Магічний ключ“ і ревія.
ХИМЕРА: „Танок щастя та розпуки“ з Лл. Гарвей.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 3. квітня 1938.

8.00 Сигнал часу; 8.30 Хліб. скринька; 8.40 Кетельбі, пл.; **8.50 Коза в селянських господарствах, в українській мові виг. інж. Доберчук;** 10.30 Верді „Травіята“ оп. в скороченні, трансм. з Мілана; 12.03 Симф. поранок, муж. хор і орх.; 13.00 Карикатурист про карикатуру; 13.10 Фрагм. із „Вирубаного хідника“, Морцінека; 13.30 Мельодії Кужавщини та Помор'я, муж. хор, скрипка; 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів; Музика з пл., Ручна праця на малорільнім господарстві. Що помагає передбачити погоду; 15.45 Спогад про Ад. Оскарчинського; 16.05 Музика з пл.; 16.25 „Амер“ понурий день Сагари; 16.45 Трансм. з Біл'ороду: Метч Польща — Югославія; 17.15 Народні оравські пісні, супр., барит., форт.; 17.40 Орх., спів, у перерві в год. 18.30 Хвилина бюра студій; 19.25 Славні віртуози: скрипка, Дж. Мек Кормік тенор, в пл.; 19.35 Трицятьліття театру й хору в Збоісьвах; 20.00 „Домик із карт“ фрагм. з муз. комедії Ґраніхштедтена; 20.35 21.00 Спорт; 20.50 Веч. денник; 21.15 „Та йой“ весела авд.; 22.00 Найгарніші пісні Монюшка, сопран, мецосопран, форт.; 22.20 Форт. ресітель; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Легка музика в пл.

Понеділок, 4. квітня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція; 11.15 Для шкіл: Як учаться хлопці в ремісничій школі, гутірка, хор; 11.40 А. Тансман: Суїта, пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Суїти в пл.; 14.30 Легка музика в пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Трохи пісні, трохи слова; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 З піснею по краю; 16.15 Концерт військ. орх.; 16.50 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Сила електричности; 17.15 Камер. концерт; 17.50 18.50 Спорт; 18.10 Худобячий гедз і як його поборювати; 18.20 Із французької музики, пл.; 18.35 „Косцюшко у Львові“ спогад; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Вечірня авдиція; 19.30 Дискусія: Село й місто; 20.00 Розр. концерт: орх., спів, форт., гармонійка; у перерві в год. 20.45 Веч. денник і акт. гутірка; 21.40 Літер. новини; 22.00 Симф. концерт; 22.50 Останні вістки; 23.00—23.30 Легка музика в пл.

Вівторок, 5. квітня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція; 11.15 Для шкіл: На Поліссі; 11.40 Альфр. Корто грає Равелеві твори, пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 З оперової музики, пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. із пов. І. Лями „Коровар у Галичині“. Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 **Муз. загадки, авд. для старших дітей;** 16.05 Фін.-госп. актуалії; 16.15 Орхестра мандолиністів; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Найстарший ліс у Польщі; 17.15 Камер. концерт, клярнет, віол., форт.; сопран; 17.50 Каолін і глина; 18.00 18.50 Спорт; 18.10 Моди, 18.20 Форт. ресітель Фр. Портного; 18.40 Сакара-Мемфіс; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Гутірка про „Робінсона Крузо“; 19.30 Спів у супр. форт.; 20.00 Муз. конфеті — розр. концерт, пісеньки, форт. дует, трубка, клярнет; 20.45 Веч. денник; 21.00 Гутірка про композитора Ст. Лєського; 22.00 Танкові мельодії; 22.50 Останні вістки; 23.00—23.30 Концерт бажань.

Середа, 6. квітня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція; 11.15 Для шкіл: Із пригод лісових людей; Весняні пісеньки, хор; 11.40 Скерцо зі симфоній, пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Інформаційна газетка в українській мові; 13.55 Р. Вагнер із пл.; 14.20 Легка музика в пл.; у перерві в год. 14.40 Авд. ККО скеч „Ідемо на прогульку“; 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. із пов. І. Лями „Коровар у Галичині“; Музика в пл.; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Хвилина питань для старших дітей; 16.00 Вчимся говорити; 16.15 Розр. музика, орх.; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Війна будуччини; 17.15 Скрипк. ресітель Евальта Турґана (Естонія), у програмі ест. музика; 17.50 Сила характеру як основа перемоги; 18.00 18.50 Спорт; 18.10 Россіні: „Облога Коринту“ увертура, пл.; 18.20 Фрагм. із ораторії Ліста „Христос“ у вик. міш. хору; 18.55 Програма на завтра; 19.00 „Д-р Ол. Майковський“ літер. нарис; 19.15 Пісні у вик. Забейди-Сумінького в супр. форт.; 19.35 Право читача — право письменника; 20.00 „Попорож із пісенькою“ розр. концерт, орх., спів, куплети; 20.45 Веч. денник; 21.00 Шопенівський концерт; 21.45 Непроминаюча краса поезії; 22.00 Улюблені твори Ґріґа, орх., спів; 22.50 Останні вістки; 23.00 Студію молодих, поезії, новеля, сатиричні поезії.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 3. квітня 1938.

БЕРЛІН 15.00 Секстет, 20.00 21.00 Орх. хор, тенор, клявесин; БІЛГОРОД 20.00 21.00 Нар. пісні й танки; БРЮСЕЛЬ ФР. 20.00 21.00 22.00 „Жидівка“ оп. Галевія; БУДАПЕШТ 12.30 19.00 Орх. концерт, 17.30 18.00 Циг. музика; ВІДЕНЬ 15.00 Для дітей, 15.30 Камер. концерт квартету 19.10 Нар. пісні, 20.00 Концерт: орх., Баєр сопр., Боршош тенор; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Казка для дітей, 14.30 15.00 Нар. музика з давньої Австрії; КОШИЦІ 18.00 Театр Уявн; МІЛЯНО 17.00 18.00 19.00 Симф. концерт, 20.30 Розр. музика. 21.00 22.00 „Ле едукаде ді Сен Кир“ муз. комедія Венеціянія; ПРАГА 15.30 Орх., 19.10 Хор, 22.35 Джез. РАДІО ПАРІ 18.40 Сольо на обою, 19.00 Спенка, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 „Льоренцаціо“ лір. драма Міоста; РИМ 17.00 18.00 Розр. музика, 20.00 „Сумерк богів“ оп. Вагнера; СОФІЯ 19.00 Пісеньки, 20.00 20.45 Хор, 21.30 Спів; ФЛЬОРЕНЦІЯ 16.30 18.00 19.00 „Масковий баль“ оп. Верді; ФРАНКФУРТ 20.00 21.00 „Козі фан туте“ оп. Моцарта.

Понеділок, 4. квітня 1938.

БЕРЛІН 19.10 Концерт хору, 20.00 Орх. концерт. 21.00 Танк. музика; БІЛГОРОД 20.00 21.00 22.00 Опера; БУДАПЕШТ 12.05 Спів, скрипка, 17.00 Спів, 19.00 Нар. пісні, у супр. циг. орх.; ВІДЕНЬ 17.30 Дрібні твори вел. мистців, 18.00 Вес. авд., 19.10 Тисяча тактів по віденськи, 20.00 21.00 Людьми й ледами, розр. концерт, симф. орх., хор, солисти; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.00 21.00 Бетовенівський концерт; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 20.30 Орх., 21.00 Вок.-інстр. концерт, 22.10 Скрипка; ПРАГА 12.35 Концерт; РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 „Евріянте“ оп. Вебера; РИМ 17.15 Скрипка, 20.30 Розр. музика, 22.05 Комедія Б. Шова.

Вівторок, 5. квітня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.10 Муз. дрібниці, 20.00 Мельодії з усього світа; БІЛГОРОД 18.40 21.45 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 13.3. 21.10 Циг. музика, 18.30 19.00 Орх. концерт; ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 13.15 Популярна музика, 15.20 Молодь співає, 18.00 Солісти, супр. віол., 20.00 Вагнерівський концерт, 21.15 Справді по віденськи, розр. муз.; КОШИЦІ 18.00 Гутірка, Концерт; МІЛЯНО 17.15 Легка музика, 20.30 Легка музика, 21.00 22.00 Комедія і розр. музика; ПРАГА 17.30 Квартет; 18.10 Нім. авд.: Німецька музика у Чехословаччині, концерт солістів, 20.00 „Грай, циґане“ радіофільма; РАДІО ПАРІ 20.15 21.00 Камеральна музика, 21.30 22.00 23.00 „Габрієль Боркман“ драма Ібсена; РИМ 17.15 Квартет, 21.00 22.00 23.00 „Джоконда“ оп. Понкієлія; СОФІЯ 17.30 Війсьж. орх., 20.00 Спів, 20.45 21.00 Російські романси.

Середа, 6. квітня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Мельодії П. Лінке, 19.10 Військ. марші, 19.45 20.00 Симфонія ч. 7 е-дур Брукнера; БІЛГОРОД 20.30 21.00 Гумор, 21.30 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 12.05 Концерт балалайок, 18.30 19.00 Циг. музика, 19.30 20.00 21.00 22.00 „Богема“ оп. Пучінія; ВІДЕНЬ 17.30 Смичк. квартет а-моль Шуберта, 18.00 Клясичні оперетові мельодії, 22.30 23.00 Давні улюблені віденські мельодії; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Скрипка; КОШИЦІ 18.00 Господарські вістки, 18.15 Циг. музика; МІЛЯНО 21.00 22.00 23.00 „Сільвано“ оп. Маскані; ПРАГА 18.05 Нім. авд. 21.30 Квартет Г-дур Шуберта; РАДІО ПАРІ 20.30 Пісні, 21.00 22.00 Концерт (музика 1848—1870); РИМ 19.40 Розр. музика. 22.15 Спів. ресітель М. Т. Пецковї; СОФІЯ 19.30 20.00 21.00 „Трубадур“ оп. Верді; ТАЛІН 18.30 19.00 20.00 „Марта“ оп. Фльотова.

БІРЖА.

Львів, 2. квітня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·97 89·50, Доляри американські 5.29·50, 527·00 Доляри канад. 5.27·00—5.24·50. Фльорени гол. 294·54—292·80, Франки фр. 16·54—16·04, Франки швайцарські 122·05—121·25, Фунти анґл. 26·42—26·26, Гульдени данц 100·25—99·75, Корони ч. 15·50—14·20 Кор. дан. 117·90—117·05 Кор. норв. 132·73—131·75, Корони шв. 136·19—135·20, Ліри італ. 23·20—22·60, Марки фінлянд. 11·69—11·25, Марки нім. 102·00 — 98·00 Шилінги австр. 89·00—84·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 112·00 — 108·00

Акції.

Банк Польський 111·25 Цукор, 35·00 Вугіль 30·50, 28·50, Ліпьоп 65·25, Можеів 13·50, Островець 53·50, Стараховичі 38·25, 36·75, Габербуш 44·00.

Папери

4 і пів проц. внутр. 65·50, 63·50, 3 інв 1 ем. 81·00 серія непот. 3 цоз. інв. 2 ем 0·50, серія непот. 5. конверс. 70·50 прем ол. 40·75, 4 консол. 65·50
Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 2 квітня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок без оп.	3·45 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. в опак.	3·50 зол.
молоко	18—19 сот.
(яйця копа)	3·00 зол.

Тенденція на масло й молоко вдержана. на яйця зниження.

ОПОВІСТКИ.

Замість цвітів на могилу бл. п. Мальвини Левицької зложила 5.— зол. на Жіночу Ремісничу Бурсу Іванна Левицька.

До відома усього громадянства. За дозволом Воєвідських Урядів в Тернополі, Львові і Станиславові переведено прилюдну збірку „Дару Просвіті“ в часі від 16. до 22. грудня 1937 р. на збіркові листи, яка у висліді дала 39.557 зол. 61 сот. Вислід збірки по філіяльних округах подасть окремо в бюлетині „Під прапором Просвіти“. 737

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

КОНКУРЕНЦІЙНИЙ Василковий Дімкіс, мануфактури і ґалянтерії, шукає агентів християн до продажі по селах. Łódź, skrytka 338.

ПРИЙМУ панночку в практику до споживчої крамниці. Зголошення телефон ч. 117.92. 717 1.2

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ДЯК іспитований,ісп. диригент хору, режисер аматорського гуртка, може повести коопер. книговодство, шукає посади. Зголошення до Адміністр. під „Дяк“. 733 1.1

КУПНО - ПРОДАЖ

МОТОЦИКЛІ TWN моделі 1938, мотоциклетки вільні від податку і права їзди без педалів продає Міхальський, Львів, Фредри 7. На відповідь залучити марку. 687 3-5

МОТИЧКИ, пазурки, секатори, всяке городниче приладдя поручає РЕНТШНЕР, Легіонів 37. 732 1-4

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

З ПАННОЮ характерною, господарною, милого вигляду, середній ріст і вік оженяться адв. аплікант. Зглош. (знимка) слати: **Львів І Пост-Рестанте Лєг. 62/35.** 718 1.1

МОЛОДИЙ інженір на посаді познайомиться в поважнім намірі з освіченою жінкою у віці 25-30 літ з інтеліґентної родини. Для спільного добра — майно побажане. Листи слати: Львів, Головна пошта, пост-рестанте „Леґітимація“ ч. 183“. 731 1.1

РІЖНІ

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, нирковi, проти усування матиці з гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 43-100

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще „ПРЕЦИЗІЯ“, тепер Шайнохи 1. 674 3-10

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕГА, ДОКСА та ін. годинники найпрецизніше направить фірма П. Карпинець, Домініканська 7. Купує золото, срібло.

РОБІТНЯ АРТ. БРОНЗІВНИЧА Ст. Федицького Львів, Вірменська 25 (дім „Зорі“) виконує всякі церковні предмети зі срібла і бронзи. Позолочує старі чаші. 673 40

СТАРУ ГАРДЕРОБУ мужеську — міняємо на наймодніші бельські матеріяли. Телефон 270-25. 672 2-5

ГОДИННИКАРСЬКА робітня Розенмана, Зиблікевича 19 направляє прецизійно різного роду годинники по найнижчих цінах. Купую золото і срібло. 796 1.4

УВАГА! Вже вернулася з паризької кравецької Академії першорядна сила і виконує фасони за найновішими паризькими моделями по приступних цінах. **Сальон жіночого кравецтва** Клоса Івана, Львів, Академічна 24. І. п. Тел. 295-88. 784 1.6

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і косметики

Др. ФІШЕР

б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Військ. Касарні) тел. 251-68. 2147

ДОВГОЛІТНІЙ УПРАВИТЕЛЬ (опільний) дент. завед. д-ра Левандовського УПР. ТЕХН.

Дент. Й. БРАНЕВСЬКИЙ

тепер ординує у вл. ЗАВЕДЕННІ ДЕНТИСТИЧНІМ ЛЬВІВ. УЛ. АКАДЕМІЧНА 16.

— **Поклін Т. Шевченкові** зложить молодь усіх вселюдних і середніх шкіл Рідної Школи у Львові на своїм святі у вівторок 5. квітня ц. р. в год. 16.30 (4.30 попол.) у салі театру „Ріжнородностей" (Народній Дім). Програма на запрошеннях. Білети по ціні 0.50—1.50 зол. у книгарні Рідної Школи, а в дні концерту від 15. (3.) год. при касі. Українське львівське громадянство численною участю повинно нагородити пієтизм молоді для нашого Кобзаря.

— **Найбіднішим дітям.** З українських захоронок у Львові розбіглися вже маціцькі великодні ціпенята і забіжать певно під хату всіх прьятелів української дітвори. Відчиніть двері своєї гостинної хати, прийміть від них святочні побажання і згадайте при цьому найбідніші діти, що ними опікується Т-во „Українська Захоронка".

Подяка.

Всім Хв. Установам та Вп. Громадянам, що з приводу нападу на мене в редакції Діла" зложили мені письменно, телефонічно або устно спочуття чи пак ґратуляції, складаю на отсьому місці сердечну подяку,

Д-р Іван Німчук.

— **Відкриття VIII. вистави української мистецької фотографії** відбудеться в неділю 3. ц. м. в год. 12.15 вполудне в салях Природописного Музею НТШ. при вул. Чарнецького ч. 24, II. пов. Вступ на виставу: 49 сот., для молоді 30 сот., для збірних прогульок (найменше 10 осіб) 20 сот. від особи. Багато ілюстрований катальог вистави коштує 50 сот. Вистава триватиме від 3. до 30. квітня ц. р. і буде відкрита щодня від год. 9. до 13. та 15—17. (крім 24. квітня).

— **Історичну песу „Лицарі ночі"** на 3 дії С. Ордівського виставить студентська драматична студія у Львові під артистичним проводом Л. Кривіцької в салі театру „Ріжнородностей" дня 7. ц. м. в год. 12-ій вполудне. Білети продає „Союзний Базар", у день вистави каса театру від 9-ої год. рано.

— **Відомий наш 15-літній піяніст-віртуоз Северин Ярослав Сапрун з Дрогобича виступить** перед мікрофоном львівського радія дня 7. ц. м. в год. 14.10 з власним речіталем. У програмі: Бах, Бетовен і Зауер.

— **Дрогобицький Церковний Хор ім. св.** Трійці під управою о. проф. С. Сапруна виступить гостинно в парох. церкві у Стрию дня 10. ц. м. в год. 18. з великопостним Духовним Концертом.

— **Гарний приклад. Філія Союзу Українських** Купців і Промисловців у Косові дбає не тільки про інтереси своїх членів, але і про їх громадянську поведінку. І зовсім слушно: головно по менших містах і містечках мусить наш молодий купецький стан вести передову ролю в українському житті. Тому купецтво має давати добрий приклад у громадянському житті. Це й роблять косівські купці. Вони зобовязалися складати четвертину проц. від свого торгового обороту для Рідної Школи і — складають. На днях переслали на це 60 зол. Правда, є більше таких українських приватних підприємців, що складають навіть поважні дари для Рідної Школи, але косівські купці роблять це організовано. Хто полагоджує свої орудки в Косові, нехай не забуває, що 15 косівських купців організовано підтримують Рідну Школу. Тому обовязком українського громадянства є теж підтримати українських купців.

— **Українські авдиції цього тижня.** Львівська радіостанція передаватиме в тижні від 3—9. ц. м. невеличкі три авдиції для українців. Це буде в неділю 3. ц. м. в год. 8.50—9.00 хліборобська гутірка „Коза в сільському господарстві" інж. Доберчака, щотижнева ґазетка в середу в год. 13.45—13.55 під ред. В. Ковалевського та концерт українських пісень з кружків у четвер 7. ц. м. в год. 14.20—14.45. У концерт входять ріжні нар. пісні в гармонізації Людкевича й Вербицького. Дня 12. ц. м. (вівторок) львівська радіостанція передаватиме в год. 18.10—18.20 літературну гутірку д-ра Е. Ю. Пеленського „Нові поети — українські лавреати".

— **Вже й це їм на заваді.** Львівський маґістрат надіслав до В-ва „Неділя" письмо з доманганням, щоб В-во зняло до 8 днів свою таблицю, що є при брамі в камениці в Ринку ч. 5, мовляв, вона „ошпеца оточене". В дійсности ця табличка з чорного шкла з золотим написом має естетичний вигляд, хибою її є хіба те, що... виписана по українськи, а попри неї нераз ходять прогульки з польських шкіл та установ до Міського Музею. Маґістрат погрожує в письмі, що на рахунок В-ва сам накаже зняти таблицю „Неділі", хоч одночасно в Ринку є десятки жидівських і польських вивісок, що справді є глумом над культурою. Але то „що іннего"...

— **Підвищили платні будівельним робітникам.** Розємна комісія для ліквідації конфлікту в будівельному промислі у Львові рішила, що більша частина будівельних робітників дістане підвишку платень. Крім того урегульовано умовини праці при будовах.

— **Малощо не залізнича катастрофа.** Поспішний поїзд, що виїхав з Варшави в пятницю 1. ц. м. в пополудневих годинах, малощо не постигла катастрофа. Сильний гураґан, що лютував у вечірніх годинах, повалив на залізничі рейки чотири телеґрафічні стовпи. Це було на яких 2 кільометри перед Розвадовом. На щастя залізничник, що вертався з праці з Розвадова, завважив повалені з помотаними дротами стовпи і вчас зупинив поїзд світляними сиґналами. Поїзд простояв у чистому полі, серед страшної хуртовини зі зливним дощем, понад дві години. Завізвано робітниче поготівля з Розвадова, яке по довшій праці перепону усунуло. В 11. год. ночі поїзд рушив далі і прибув до Львова в 2-ій год. вночі.

— **Таємна епідемія вибухла в Кульчицях Ростикальних пов. Самбір.** У селі замкнули школу, крамниці і т. д., хорих відсепарували в епідемічному відділі самбірського шпиталя. Недуга скидається на запалення мізкових оп[он], лікарі стараються прослідити її ближче.

— **Жертви буревію.** Над Станиславовом і околицею лютував у пятницю 1. ц. м. буревій з дощем і снігом та заподіяв великі шкоди. Коло год. 2.30 пополудні буревій зірвав дах з двоповерхової камяниці д-ра Мулькевича, лікаря з Галича і кинув ним на вулицю. Дах убив 16-літнього торговельного практиканта В. Березинця і зранив катехита кс. д-ра Ю. Яглевича та візника Корна, який віз катехита. У Львові буревій завалив скочню на Погулянці польського лещетарського „звйонзку", понищив багато парканів, позривав антени і вивіски крамниць. Кілька осіб у Львові ранили цегли і дахівки, що спадали з домів. У Бродах буревій перекинув на вулиці ровериста, який важко потовкся. Далі буревій повиривав багато дерев з корінням, поперекидав телеграфічні та телефонічні стовпи, позривав дахи і т. д. В дім Ґрінберґа ударив грім і знищив антену радія. В Гиновичах, пов. Бережани згоріла стодола від грому. До пожежі села не допустило військо з Бережан. Великі шкоди і знищення заподіяв буревій майже в цілій Галичині. Буревій лютував теж у центральній частині Польщі. У Варшаві є навіть кілька осіб убитих.

— **Засудили польського адвоката за комунізм.** По 11-ох днях закінчилася у Кракові розправа проти адв. д-ра Болеслава Дробнера, якого трибунал засудив на основі вердикту присяглих суддів на 3 роки вязниці і на втрату громадянських прав на 4 роки. В останньому слові заявив д-р Дробнер, що є соціялістом, а не комуністом і до вини не почувається.

— **Причина масових катастроф у СССР.** Слідство виявило, що причиною масових катастроф у водному транспорті в СССР є страшно поширене пиянство між залогами кораблів. Починаючи капітанами, кінчаючи на обслузі машин усі виконують службу по пяному. І так на кораблі „Відважний" на ріці Єнісеї пяний моряк обняв керму корабля на доручення пяного капітана. З корабля „Дельта" впав до моря пяний капітан. Корабель „Молодець" на Каспійському Морі розбився, бо ціла залога була пяна. Про дисципліну і зберігання розкладу їзди не може бути навіть балачки. Тому теж число катастроф у порівнанні з 1934. р. зросло подвійно, а шкоди в 1937 р. дійшли до 45 міліонів рублів.

— **Понад міліярд тон металю в Єгипті.** Спеціяльна комісія єгипетського уряду оцінила поклади залізної руди в Асуані на поверх міліярд тон металю. Єгипетський уряд задумує заключити договір з німецьким товариством у справі експльоатації залізної руди. Згадана спеціяльна комісія домагається зміни деяких клявзуль заключеного договору з огляду на інтереси Єгипту.

— **Голова безбожників збирає гроші на церкву.** В Орджонікідзе (б. Владикавказ) трапився випадок, що кидає характеристичне світло на становище „безбожників" до накиненої їм урядом примусової діяльности. Отже голова крайового союзу безбожників комсомолець Арифов збирав потайки гроші на ремонт церкви, яку замкнулиб на випадок, якби державна комісія признала, що її стан „загрожує безпеці". Подібна стійна вимога ремонту є — як відомо — одною з найбільше поширених форм шиканування церкви большевицьким урядом, що замикає її за найменшу дрібницю.

— **Енерґійну боротьбу з пачкарями алькоголю** ведуть шведські митні уряди. Перед погонею шведського корабля втік передучора до латвійської пристані в Ліпаві панамський корабель „Едвард", що віз з Данціґу 15.200 літрів спирту, щоб його перепачкувати до Швеції. Недалеко побережжя Швеції зустрінув його корабель

шведської митної сторожі „Одін" і заатакував корабель пачкарів. Тоді капітан „Едварда" змінив курс і втік до пристані в Лібаві. Така сама доля стрінула болгарський корабель „Пірін", що теж віз алькоголь до Швеції. За ним гонив шведський корабель „Посейдон" аж до Данціґу. В останньому часі шведські кораблі приловили кілька кораблів пачкарів алькоголю і сконфіскували їх з цілим вантажем спірту.

— Число католиків у Будапешті. Статистичні дані виказують, що Будапешт має тепер 43 парохії, з яких 24 повстало по війні. Парохії обслуговує 384 священники. Крім того є 542 черці і 1970 черниць. Науки релігії у школах вчить 62 черців, 75 катехитів і 180 світських учителів. Число католиків у Будапешті сягає 650.000, протестантів 180.000, жидів понад 200.000. В Будапешті є 22 монастирі, що належать до чернечих чинів і 76 монастирів для черниць.

— До сповіди і св. Причастя обовязані приступити всі державні урядовці в Румунії перед Великодними Святами. Таке доручення видала президія ради міністрів усім міністерствам.

— Згоріли два села в Румунії. Нагальна пожежа знищила зовсім село Монтомешті в департаменті Бакав, де згоріло кілька осіб. Одночасно пожежа знищила село Джіджі в департаменті Романаці, де згоріло понад 100 домів.

— Дубовий гай ім. ген. Людендорфа. Деякі німецькі часописи ведуть пропаганду, щоб з нагоди роковин уродин покійного ген. Людендорфа, що припадають 9. квітня, кожний німець засадив на своїм ґрунті пропамятний дуб. Більші землевласники повинні засадити цілі гаї. В майбутньому до цих гаїв і дубів ходитимуть на прощу звеличники ген. Людендорфа.

— Повна руїна помешкань у Москві. „Красная Звезда" нарікає, що мешкальних домів старшин московського ґарнізону зовсім не консервують. Один з бльоків, що має 90 помешкань, взагалі не був ремонтований від 8-ох років. У зимі багато помешкань не опалювали, бо центральне огрівання зіпсувалося. На горішних поверхах від двох років нема води. Не краще виглядає справа з іншими домами старшин червоної армії.

— Ріжні вісти. Німецький міністер справедливости видав розпорядок, що перед розправами і по розправах судді повинні поздоровлятись піднесенням правої руки. — Німецький провідник у Відні Біркель видав відозву з покликом до населення, щоб зголошувало вільні помешкання для тих австрійських громадян, які приїдуть зза кордону до Австрії, щоб узяти участь 10. квітня ц. р. у плебісциті. — Обрахували, що англійський король Юрій VI. до дня своєї радіової промови на Різдво 1937. р. виголосив 560 промов; перша його промова була 17. березня 1916. р., ще як він був князем Йорку.

З театру.

Театр Ріжнородностей: **„Подружжя яких мало"**, комедія на 3 дії В. Фодора.

Багатий, здоровий і гарний (коли можна вжити цього слова про мужчину) 44-літній французький ґраф, рішає одного дня почати нове життя — втекти самотно в гори і задуматися над собою. Саме в той день, як це буває у сценічних і нераз у життєвих комедіях, відвідує його „перша любов", що за 20 років стала мамою дорослої доньки і вдовою. Зрівноважений ґраф, хоч і тепер віднаходить у свому „ідеалі" багато давніх прикмет, не зважується з нею оженитися. Зате він не зможе відмовити її проханню — висватати її доньку. З такої буцім-то простої нової ситуації зродиться десять інших, коли зважити, що ґраф має ще приятельку та сестрінка і кожне з них, разом із його молодечим ідеалом, шукає собі нових ідеалів, більш-менше тимчасових.

В. Фодор — один із найпопулярніших комедіописців, що заробляє міліони на плодах своєї поґідної Музи, наблизився в цій комедії до легких французьких фарс у стилі Геннекена та П. Вебера; він так позамотував шнурки, що майже кожна сцена приносить якусь веселу несподіванку. Є тут і добрі дотепи у чисто паризькому дусі.

Песу грали живо і легко: Шиманський, Маркевича, Гутнер, Пашковська, Шлетинський; Крушельницька — всі на свому місці, хоч може трохи замало переконливо, що такі типи які треба було відтворювати справді ійснї.

м. р.

З концертової салі.

ПІЯНІСТ О. ДОМІНІК; СКРИПАК ФР. ГЕРМАН

У серії концертів бюра Тірка виступили в останні дві пятниці (25. березня і 1. квітня) два молоді віртуози-інструменталісти: піяніст Оттон Домінік і скрипак Фридрих Герман. Перший з них ставляє мабуть перші кроки на концертовій естраді і поза дуже значними технічними засобами не виявляє ще якогось виразного мистецького обличча, тільки деякі нахили до перебоpщування в темпі, динаміці та педалізації. Тому і його виконання, особливо старих клясиків та Бетовена, не стояло на стилевій висоті. Зате другий з них, Фридрих Герман (один з лавреатів на міжнародньому конкурсі у Варшаві й Відні), є під кожним оглядом артистом-виконавцем високї кляси, однаково у клясичному, як і концертово-віртуозному стилі.

Нелегку відповідальну партію фортепіянового супроводу вів, як усе зразково та високо артистично, відомий піяніст д-р Штайнберґер.

С. Л.

З кіна.

КІНО ПАЛЯС: „ДЕДЕ"

Чисто париська фарса — безжурна, пуста, місцями навіть безглузда. Із двох приятелів один бездумчиво витрачує гроші, а другий із них користає, щоб нічого не робити і придумувати всякі штуки. Багатий молодець закохується в якійсь незнайомій і пробує з нею зустрітися, а вона з ним. На перешкоді стоїть друга молода жінка. Поважний адвокат, що тримає під курателею бездільника піде на возного до складу черевиків. Склад черевиків купить марнотратний багатий молодець, щоб із нього зробити собі місце сходин, а його приятель перемінить крамницю на бар із ревією, щоб притягнути покупців. Головні ролі в цій комедії грає відома артистка Даніеля Даррі і Альберт Прежан.

Дописи.

ДРОГОБИЧ.

Вистави Театру ім. Тобілевича. Театр ім. Тобілевича — один із кращих наших театрів. Вдячні ми йому передусім за виставу історичної драми „Орленя" Зубенка та казки-феєрії „Лісова пісня" Л. Українки. Сам вибір драми „Орленя" вдатний, бо тих кінцевих траґедій у наших історичних драмах вже маємо доволі. „Орленя" має „гепі-енд", якого так дуже бажає наша публика. Зрештою, чи-ж у нашій історії були тільки траґічні моменти? Чи були тільки самі зрадники та нездари? Такі драми з траґічним закінченням не виховують, тільки пригноблюють вражливу молодь. Витворюють вони почуття меншевартности, що так дуже спиняє нас у розмаху. Вистава „Лісової пісні" це свого роду мистецьке й технічне досягнення. Треба признати, що театр диспонує досить гарними декораціями (Лісова пісня) та одягами (Орленя). Але є в цьому театрі теж свої „але". Передусім дикція акторів. Вона невиразна і то майже у всіх з винятком пп. Бенцаля та Радванського. А не треба забувати, що театр це єдина тепер трибуна, звідки повинні ми чути чисту мову й артистичну вимову. До артизму ще далеко, але вимагаємо принайменше виразної вимови. А то густо-часто не розуміти — навіть у перших рядах — що актори говорять. На щож у такому разі автори мучилися над добором слів та думок? Грішив цим головно п. Яковлів у „Лісовій пісні" та взагалі мужчини. Друга недостача — це брак артиста-коханця у ширшому маштабі. П. Теплий — хоч добрий артист — ще не є вповні тим, чим мав би бути. П. Радванському брак вищої постави. Також поза п-нею Бенцалевою здались би ще зо дві т. зв. перші артистки. Бо напр. Мавка в „Лісовій пісні" разила своєю малою статурою. Є ще одна недостача, а саме брак кращого співочого ансамблю. Не поможе тут і фірма п. Рубчака, що вислужива уже своє.

В. С-к.

КОЛОМИЯ.

Ювилей о. прал. Русина. Дня 27. березня пошанувало духовенство коломийського деканату і парохіяни міста Коломиї 70-ліття народин і 30-ліття деканства о. прадата Олександра Русина, пароха Коломиї. На свято зложилася торжественна соборна Служба Божа в год. 10, якої достойний Солєнізант-Ювилят, привитаний на вступі до церкви цілим церковним братством і духовенством, вислухав враз зі своєю вельмишановною Дружиною. Служба Божа закінчилася відспіванням „многоліття" Ювилятові й цілому українському народові та молитвою „Боже великий". Після Богослужби відбулася в салі Щадничої Каси академія. Радн. В. Оробець привитав Ювилята і подав короткий нарис його життя й церковно-громадянської діяльности. Опісля злучені хори кол. „Бояна", церковний і „Зорі" відспівали під батутою проф. Р. Шипайла концерт Бортнянського „Сей день, єгоже сотвори Господь". Дальше віддеклямувала Витвицька Мирослава з чуттям та зрозумінням поему І. Кравченко „Панагія свята", а діти з захоронки, для якої Ювилят вибудував гарний дім, виявили свою вдячність Опікунові дуже мило вирецитованими привітаннями й пісеньками. З черги приняв Ювилят устні побажання від представників ріжних коломийських установ. М. ін. п. Гонтова говорила від харитативних, о. радн. Микитюк від централі Кат. Акції в Станиславові, д-р Білозор від філії Гігієнічного Т-ва й амбуляторії, Йосиф Турянський від Брацтва Арх. Михаїла, М. Мацкевич від „Скали", о. Чубатий від деканального духовенства, пос. Завадикут від політичної організації. Дальше відчитано велику скількість привітів від місцевих товариств та осіб, а то й із далеких сторін. Всім подякував Ювилят щирим словом, якого основним тоном був заклик єдна-

тися й консолідуватися, бо такий є наказ хвилини. Закінчено академію многоліттям і нац. гимном. Виповнена саля свідчила, що особа Ювилята тішиться в загалу громадянства симпатією. Вечором відбувся в салі „Народнього Дому" комерс, підчас котрого в низці промов насвітлено ріжні ділянки праці Ювилята. Свято, зорганізоване окремим комітетом, зложеним з поважних громадянок і громадян під проводом радн. Вінтоняка, прибрало характер щирої родинної імпрези для вшанування духовного провідника й робітника, якому доля не щадила прикрощів життєвих, і це м. ін. підкреслив през. І. Чернявський у своїй привітальній промові на комерсі. О, коби воно справді причинилося до консолідації громадянства, такої дуже потрібної для творчої праці на коломийському, не зовсім здоровому ґрунті.

Дві вистави. В місяці березні відбулися у нас дві сценічні вистави: перша 6. березня — М. Мартирія „Борис і Гліб", історична українська драма в 6-ох відслонах, виведена аматорами Т-ва „Скала". Режисерував О. Скалозуб. Сама драма терпить у багатьох місцях під вагою здорової зрештою тенденції, кольористика акції не у всьому історично вірна, а й характеристика осіб залишає чимало до побажання. Але саме її виведення, беручи на увагу умовини, непригожі для вистави історичної дії на аматорській сцені, треба признати вдатним. Аматори порушалися на сцені свобідно, говорили виразно, не робили зайвих перерв у діяльогах, гуртові сцени теж ішли складно. Цілість робила миле враження. Ту саму виставу дають вони тепер в околиці (Печеніжин, Товмачик, Заболотів). І добре роблять. Бо песа, не зважаючи на недомагання, саме цього року (950-ліття хрещення України) актуальна і заслуговує на поширення. — Друга вистава дня 20. березня — „Найвірніший чоловік", комедія в трьох діях Ф. Арнольда і Е. Баха — виведена членами Драматичної Студії, секції прихильників знання й мистецтва при Філії „Просвіти", теж під режисерією Ол. Скалозуба. Ця легка комедія віденського стилю діждалася справді мистецького виконання, нічим не гіршого, як у фаховім театрі. Пп. Хомицька (Маланка), Пшепюрська (Людмила) та Могильницька (Мирослава), а з мужчин Пшепюрський (Мирон Барилович), Сельський (Нездаренко) і Гумінілович (Тось Щирий) творили вповні зіграний артистичний ансамбль. Поза дрібними недомаганнями (Людмила спочатку забагато бігала по сцені, а Щирий не все давав собі раду з руками) були вони знамениті й викликували сальви сміху на салі. До них достроювалися й пп. Федоруківна (Настя), Рогужин-

ський (Хватькович), а найкраще Нагорський (боксув). Публики на обидвох виставах було мало. На першій то інтелігенції таки зовсім (крім кількох осіб) не було видно. На другу явилося її дещо більше. Треба зазначити, що відсутність інтелігенції на аматорських виставах міщан, все одно чи в читалень „Просвіти" чи „Скали", це дуже неполітична й негромадянська звичка: вона нітроки не наближує міщан до інтелігенції, про потребу чого часто при святочних нагодах у нас говорять, викликує невеселі рефлексії в міщанському молодняку, надиханому ідейними інтенціями, захитує почуття пошани й віри до провідної верстви та підважує фундаменти консолідації громадянства, яка без міщанства не вдасться перевести. Над цим повинні призадуматися в першу чергу ті, що відчувають вагу хвилини, яка котиться на нас, та розуміють обовязки, які теперішній час диктує. А цеж річ нетяжка й недорога, бо ціни вступу на вистави дуже поміркованi.

Загальні Збори Драматичного Т-ва ім. Тобілевича відбулися 21. березня. Проводила голова п. Хоміцька, членів було небагато. Зі звідомлення виявилося, що діяльність того товариства мінімальна; за три роки уладжено щойно цього року в січні з тяжкими трудами виставу „Гриця" для заманіфестування сякої-такої діяльности з уваги на законні постанови. Явище доволі дивне й ненормальне. Драматичне Т-во ім. Тобілевича, яке має традицію, бо істнує (з ріжними змінами) від 1917 року і мало гарні періоди розвитку, не може розвинути своєї статутом широко закресленої діяльности бодай у межах, які допускають теперішні умовини, а рівночасно його члени гуртуються в секції прихильників знания й мистецтва при Філії „Просвіти" і там творять окрему драматичну студію! Це можна вияснити тільки нашим нахилом до гуртковости: воліємо творити окремі, замкнені в собі, дрібні, деколи зовсім непотрібні, бо цілями й засобами, а то й особами однакові гурти, замість гуртуватися в статутове товариство та ділити його на секції для справного виконування наміченого культурного завдання. Звичайно керуємося при тім тільки нехіттю до тих чи інших осіб, що проводять або беруть участь у праці товариства. Годилось би зірвати з такою нездоровою, хоч і старою нашою звичкою! Булоб дуже бажано, щоб новий виділ Товариства під проводом голови дир. Й. Чайковського застановився над способами, якими можнаб усунути ту анормальність та зліквідувати окремі гурти для добра Товариства, себто для успішного продовження статутових завдань. Інакше Товаристо може цілком загиритись, а це тепер під кожним оглядом небажане.

РАДЕХІВ.

Нарада у справі оснування Союзу Кооператив в Радехові, відбулася 14. березня ц. р. Референт п. Панасюк представив зібраним представникам громадянства і низової кооперації необхідність створити ПСК і виказав, що Філія С. К. Сокаль в Радехові із 750 тисячами обороту і 7.000 зл. місячного зиску, може істнувати як самостійна торговельна одиниця. За цим промовляють і інші огляди загального характеру. По дискусії зібрані вибрали Комітет, що має занятися основинами Союзу Кооператив в Радехові.

Як Дмитрів втратив ліс. З хвилиною, як влада творила волости, перейшли під їх управу і громадські ліси. У Дмитрові ліс був власністю 270 громадян, що мають на це окремі грамоти. Не вважаючи на те, війт Бахман уладив публичну ліцитацію, на котру стягнув кольоністів. Через це малощо не прийшло до заворушень і війт мусів припинити ліцитацію. Тоді арештували 4-ох радних села, а 11-го березня ц. р. відбулася нова ліцитація при співучасти поліції і кольоністів. Село в ній участи не взяло. Після того арештованих випустили. Так Дмитрів позбувся 10 моргового ліса, призначеного на церкву і 200 моргів молодої культури.

СТАНИСЛАВІВ.

Шевченківське свято в С. У. К. і Пр. Мин. неділі влаштувала секція молоді при С. У. К. і Пр. у власній домівці свято в честь Шевченка. На програму зложились: реферат Велигорського, деклямація Ребрика Дм. і низка пісень у виконанні хору молоді. Закінчилося свято національним гимном. З прикрістю слід зазначити, що у святі не взяли участи всі місцеві члени Союзу.

Шевченківське свято в Кігинині-Місті. Мин. неділі влаштувала місцева читальня „Просвіти" концерт у честь Шевченка. На програму зложились такі точки: 1) „Заповіт" — хор „Думка"; 2) „Іван Підкова" — хор „Думка"; 3) „Світе тихий" — декл. Тарафанюківна; 4) „Ой щож бо то за ворон" та „Ой із Криму" — хор „Думка"; 5) вимки з „Послання" — декл. Джус; 6) „Хор бранців" — хор „Думка". Після цієї концертово-декляматорської частини, місцевий амат. гурток відіграв з успіхом „Назара Стодолю". Громадяни Кігинина зійшлись на свято численно.

З гостини театру Яреми Стадника. В днях 26. і 27. березня гостив у Станиславові театр Яреми Стадника, що не викликав більшого зацікавлення, хоч гурток заслуговує на підтримку громадянства. Театр виставив пьєсу „Отаман Хмара" та „Його велике кохання". Перша песа — це слабенька протибольшевицька агітка, зладжена на підставі повісти Горліс-Горського. Театр виставив її доволі дбайливо. З виконавців роль на перший плян вибився Проскурницький у ролі Отамана Хмари. Добрий був теж Калиновський у ролі большевика Левлевського. Зовсім добре випала Проскурницька як чекістка Фаня. Інші в загальному вдоволили. Драма Щиглова „Його велике кохання" — це глибока, психольогічна аналіза чоловіка, що через безмежне кохання повиняє злочин. За злочин цей терпить він ціле життя і серед страшного морального терпіння вмирає. Є в драмі й деякі нельогічности, зовсім неморальне закінчення (герой троїть себе), але на глядачів робить вона велике враження. Із чотирьох виконавців роль на перше місце, кладемо Стадника Яр., що в ролі Якова створив знаменитий хист. Побіч Стадника добре вийшла теж Стадникова в ролі Розі. Левицька (Соня) й Левицький (лікар) трошки слабші від двійки Стадників, але взагальному вдоволили.

З просвітянського фронту. В четвер 7. і в неділю 10. ц. м. продовжатимуться змагання амат. гуртків при читальнях „Просвіти" за першенство Станиславівщини. Буде це II. рунда, до якої, як відомо, допустило жюрі всі гуртки. В четвер змагаються гуртки: Бельведер, Микитинці, Підпечари, Підлуже й Хомяків. Відіграють вони 3. дію з драми Старицького „Маруся Богуславка". До недільних змагань приділено гуртки з сіл: Крехівці, Угорники, Черніїв і Ямниця. Їм призначено 1. дію з драми Старицького „Ой не ходи Грицю". З огляду на те, що до III. рунди не будуть допущені всі гуртки, змагання заповідаються цікаво, бо кожний гурток схоче добути першенство в ювилейному році „Просвіти".

Б. Л.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Загальні Збори Філії Т-ва „Просвіта", відбулись в другій половині березня у великій салі Народнього Дому при співучасти 230 представників читалень філіяльної округи та членів „Просвіти". Збори відкрив і проводив ними довголітній голова Філії д-р Микола Хробак. У своїй промові підкреслив він вагу ювілейного року „Просвіти", після чого відчитав Маніфест „Просвіти" і привіт Філії Матірному Т-ву. Перемиська Філія — одна з найбільших в краю, бо охоплює 109 читалень, а в них 8.347 членів, крім членів Філії 162 фізичних, 10 правних і 561 т. зв. масових. В бібліотеках є 20.403 книжки; читало 4.012 осіб, прочитали 29.811 книжок. Виділові Філії приходилось у минулому році працювати серед незвичайно важких обставинах. Передусім брак домівки на канцелярію, яка 10 місяців містилась у передсінку, сильно відбився на просвітянській праці в повіті. Минулого року виділ інтензивно працював над поглибленням просвітянських ідей серед маси українського селянства перемиського повіту. Ця праця вимагає багато зусиль. Але якби виділові Філії прийшли з допомогою широкі кола перемиського громадянства, хочаб тільки тим одним, що вступилиб масово в члени „Просвіти" і своїми дрібними членськими вкладками посилали необхідні фонди, виділ мав би на половину лекшу працю. Для піднесення на відповідний рівень аматорського театрального мистецтва по читальнях, виділ Філії влаштував двотижневий режисерський курс, що увінчався гарним успіхом. Щоб влекшити аматорським гуртканм ставити історичні та побутові песи, Філія, не рахуючись поважним грошевим вкладом, заснувала випозичальню реквізитів. В часі цьогорічних різдвяних ферій, Філія при співучасти Пов. Кр. Р. Ш., філій С. Г. і С. У., зорганізувала одиотижневий курс провідників культурно-освітньої праці. Курс дав дуже гарні висліди. В лютім ц. р. Філія зорганізувала курси: бібліотекарський та читальняного діловодства. Заходами Філії відбулося кілька імпрез у Перемишлі, кільканацять повітових і районових анкет та 220 поїздок до читалень, в яких брали участь члени виділу і гурток молоді. Про діяльність теперішнього виділу Філії свідчить зріст числа читалень: в 1931 р. було їх 68 — сьогодні — 109. По звітах відбулась дискусія, в якій забирало слово багато осіб, між іншими о. декан П. Малецький, дир. О. Станімір та д-р В. Загайкевич, який закликав українське громадянство, щоб масово станули під прапори Матери-Просвіти. Новий виділ вибрали одноголосно у цьому самому складі, а саме: довголітнього і заслуженого голову д-ра М. Хробака, і членів: дир. О. Станіміра, о. М. Гука, інж. А. Артимовича, д-ра Ст. Біляна, В. Нагайського і Д. Микиту.

Загальні Збори Філії Т-ва „Сільський Господар" відбулись при кінці березня у великій салі Народнього Дому. Збори відкрив голова Філії о. Онуфрій Малецький, який привитав зібраних представників перемиських установ та делегатів Кружків „С. Г.", згадав довголітнього голову „С. Г." і вельми заслуженого сільсько-господарського діяча бл. п. о. Тита Войнаровського і члена Ради бл. п. д-ра П. Войтовича. Присявші встали з місць і однохвилинною мовчанкою вшанували память покійних. Після того голова в короткому рефераті сказав, що в діловому році Рада Філії звернула головну увагу на виховання молодих хліборобів, майбутніх самостійних господарів, зорганізованих в секції Х. В. М. Звіт з діяльности Ради Філії і всіх секцій зложив агроном інж. Микола Бурий. При Філії працює ціла низка секцій, як: Х. В. М., пасічнича, годівля дробу, годівля безріг, бурячана, охорони тварин, садівнича, городнича. В цьому році повстала ще одна секція, на перший погляд може і не сільсько-господарська, а саме: нафтова. Минулого року в південно-східній частині повіту почались пробні верчення за нафтовою ропою. Рада Філії дбаючи про інтереси нашого селянства станула на становищі, що вона покликана боронити тих інтересів, та заснувала окрему секцію, яка пильно стежить за цими справами. Біда тільки в тому, що наше селянство з тих нафтових теренів замало цим цікавиться. Філія зорганізувала минулого року сільсько-господарську виставу, получену з показом українського промислу. Виставу, яка пройшла з великим успіхом, оглянуло 6021 осіб. Крім цього Рада зорганізувала і перевела 14 ріжних курсів і 401 рефератів. Діяльність Ради з кожним роком поширюється та розвиваласяб ще краще, якби знайшла більше зрозуміння у нашого селянства та взагалі громадянства.

К-а.

Спорт.

УКРАЇНА І. Б.—СВІТЕЗЬ.

В неділю 3. ц. м. відбудуться на грищі Світезі в год. 3.30 пополудні, товариські змагання Україна І. Б.—Світезь. Україна виступить до цієї стрічі в такому складі: Гнура, Вішка, Бубела — Майхер, Романець, Яким — Кузьма, Тихоліз, Зубач, Дицьо й Кульчицький. Доїзд трамваєм ч. 9.

УКРАЇНА (комбінована)—СТЕЦ

Товариський метч обох цих дружин відбудеться в неділю 3. ц. м. в год. 12 вполудне на грищі Сокола Батька.

СПОРТОВІ НОВИНКИ.

Довбуш—Ян (Радівці) 3:2. Черновецький Довбуш розіграв минулої неділі мистецький метч у Радівцях з тамошньою футбольною дружиною Ян. Хоч Довбуш грав із кількома запасними грачами — метч виграла українська дружина, яка тепер виказує дуже добру форму.

Русь-Хуст—НСЕ Севлюш 3:1 (2:0). Товариський метч, що відбувся в Хусті, приніс заслужену перемогу дружині господарів, які грали дуже добре.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 3. IV. год. 12 впол. IX. симф. концерт Львівської Фільгармонії; год. 3.30 попол. „Дорогого Томка"; год. 7.30 веч. „При меті".
Понеділок 4. IV. год. 7.30 „При меті".
Вівторок 5. IV. год. 7.30 „При меті".
Середа 6. IV. год. 7.30 „При меті".

Театр Ріжнородностей:

Неділя 3. IV. год. 3.30 „Ми були молодші" (для молоді недозволене); год. 7.30 „Подружжа, яких мало".
Понеділок 4. IV. год. 7.30 „Подружжа, яких мало".
Вівторок 5. IV. год. 7.30 „Подружжа, яких мало".
Середа 6. IV. год. 8. веч. Т-во Приятелів Музики: Іван Брамс.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича

ДОЛИНА:
3. IV. Орфей у пеклі.
4. IV. Під кураторею.
5. IV. Процес Мері Деген.
6. IV. Лісова Пісня.

Український Народній Театр ім. М. Садовського:

МОНАСТИРИСЬКА:
2. IV. Гетьман Полуботок.
4. IV. Супружий метч.
5. IV. Мазепа.

БУЧАЧ:
6. IV. Пісня Бескиду.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Індія".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовид" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Америка".

ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, виназм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слово товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/2	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/4	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/8	зол. [illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок [illegible]